P10_TA(2024)0027

Smjernice za politike zapošljavanja država članica

Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 23. listopada 2024. o Prijedlogu odluke Vijeća o smjernicama za politike zapošljavanja država članica (COM(2024)0599 – C10-0084/2024 – 2024/0599(NLE))

(Savjetovanje)

(C/2025/493)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir Prijedlog Komisije upućen Vijeću (COM(2024)0599),

— uzimajući u obzir članak 148. stavak 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, na temelju kojeg se Vijeće savjetovalo s Parlamentom (C10-0084/2024),

— uzimajući u obzir članak 82. Poslovnika,

— uzimajući u obzir izvješće Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja (A10-0004/2024),

1. prihvaća Prijedlog Komisije s izmjenama;

2. poziva Komisiju da shodno tomu izmijeni svoj Prijedlog u skladu s člankom 293. stavkom 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije;

3. poziva Vijeće da ga obavijesti ako se namjerava udaljiti od teksta koji je Parlament prihvatio;

4. traži od Vijeća da se ponovno savjetuje s Parlamentom ako namjerava bitno izmijeniti Prijedlog Komisije;

5. nalaže svojoj predsjednici da stajalište Parlamenta proslijedi Vijeću i Komisiji.

Amandman 1

Prijedlog odluke

Uvodna izjava -1. (nova)

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
	(-1) Europski parlament pozdravlja prijedlog Komisije o ažuriranim smjernicama za politike zapošljavanja država članica, posebno njegovu čvrstu usmjerenost na obrazovanje i osposobljavanje; na nove tehnologije, umjetnu inteligenciju i algoritamsko upravljanje i nedavne političke inicijative kao što su rad preko platformi, cjenovno pristupačno stanovanje te rješavanje problema nedostatka radne snage i vještina. U cilju jačanja demokratskog donošenja odluka Europski parlament ponovno poziva na to da jednako kao i Vijeće bude uključen u utvrđivanje integriranih smjernica na razini Unije, u skladu sa svojim zakonodavnim rezolucijama od 8. srpnja 2015., 19. travnja 2018., 10. srpnja 2020. i 18. listopada 2022. o relevantnim prijedlozima odluke Vijeća o smjernicama za politike zapošljavanja država članica.

Amandman 2

Prijedlog odluke

Uvodna izjava 1.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
(1) Države članice i Unija trebaju raditi na razvoju usklađene strategije zapošljavanja te, posebice, na promicanju kvalificirane, osposobljene i prilagodljive radne snage te tržišta rada koja su usmjerena na budućnost i koja se mogu prilagoditi gospodarskim promjenama u svrhu ostvarenja ciljeva pune zaposlenosti i društvenog napretka, uravnoteženog rasta, visoke razine zaštite te poboljšanja kvalitete okoliša utvrđenih u članku 3. Ugovora o Europskoj uniji (UEU). Države članice trebaju promicanje ***zapošljavanja*** smatrati pitanjem od zajedničkog interesa te trebaju u okviru Vijeća koordinirati svoje djelovanje u tom pogledu, uzimajući u obzir nacionalne prakse povezane s odgovornostima socijalnih partnera.	(1) Države članice i Unija trebaju raditi na razvoju usklađene strategije zapošljavanja te, posebice, na promicanju ***kvalitetnih radnih mjesta i poboljšanju radnih uvjeta,*** kvalificirane, osposobljene i prilagodljive radne snage te tržišta rada koja su ***uključiva, otporna,*** usmjerena na budućnost i koja se mogu prilagoditi gospodarskim ***i demografskim*** promjenama u svrhu ostvarenja ciljeva pune zaposlenosti i društvenog napretka, uravnoteženog rasta, visoke razine zaštite te poboljšanja kvalitete okoliša utvrđenih u članku 3. Ugovora o Europskoj uniji (UEU). Države članice trebaju promicanje ***kvalitetnih radnih mjesta*** smatrati pitanjem od zajedničkog interesa te trebaju u okviru Vijeća koordinirati svoje djelovanje u tom pogledu, uzimajući u obzir nacionalne prakse povezane s odgovornostima socijalnih partnera.

Amandman 3

Prijedlog odluke

Uvodna izjava 4.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
(4) Kako bi se poboljšao gospodarski i socijalni napredak i uzlazna konvergencija, poduprla zelena i digitalna tranzicija, ojačala industrijska baza Unije i postigla uključiva, konkurentna i otporna tržišta rada u Uniji, države članice trebale bi riješiti problem nedostatka radne snage i vještina te promicati kvalitetno i uključivo obrazovanje i osposobljavanje, s posebnim naglaskom na poboljšanju osnovnih vještina, posebno među učenicima u nepovoljnom položaju, te na STEM-u (znanost, tehnologija, inženjering i matematika) u školskom i visokom obrazovanju, strukovnom obrazovanju i osposobljavanju usmjerenom na budućnost te cjeloživotnom usavršavanju i prekvalifikaciji, kao i učinkovitim aktivnim politikama tržišta rada i poboljšanim radnim uvjetima i prilikama za razvoj karijere. To je posebno važno za slabije razvijene, udaljene i najudaljenije regije EU-a u kojima su potrebe najveće. Nedostaci se mogu ukloniti i poboljšanjem pravedne mobilnosti unutar EU-a za radnike i učenike te privlačenjem talenata iz zemalja izvan EU-a. Osim toga, trebalo bi jačati veze između sustava obrazovanja i osposobljavanja i	(4) Kako bi se poboljšao gospodarski i socijalni napredak i uzlazna konvergencija, poduprla zelena i digitalna tranzicija, ojačala industrijska baza Unije i postigla uključiva, konkurentna i otporna tržišta rada u Uniji, ***uz istodobno sprečavanje svih negativnih socijalnih posljedica,*** države članice trebale bi ***promicati pravedne plaće i pristojne radne uvjete, njegovati demokraciju na radnom mjestu, socijalni dijalog i kolektivno pregovaranje, štititi prava radnika,*** riješiti problem nedostatka radne snage i vještina te promicati kvalitetno i uključivo obrazovanje i osposobljavanje, s posebnim naglaskom na poboljšanju osnovnih ***i međusektorskih*** vještina, posebno među učenicima u nepovoljnom položaju, te na STEM-u (znanost, tehnologija, inženjering i matematika) u školskom i visokom obrazovanju, strukovnom obrazovanju i osposobljavanju usmjerenom na budućnost te cjeloživotnom usavršavanju i prekvalifikaciji, kao i učinkovitim aktivnim politikama tržišta rada i poboljšanim radnim uvjetima i prilikama za razvoj karijere. ***Države članice trebale bi poduzeti preventivne i hitne interventne mjere za smanjenje ra-***

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
tržišta rada te priznavati vještine, znanje i kompetencije stečene neformalnim i informalnim učenjem.	***nog napuštanja školovanja, s posebnim naglaskom na rizičnim studentima. Te mjere trebale bi uključivati psihološku potporu, mentorstvo, profesionalno usmjeravanje i izvannastavne aktivnosti kako bi se potaknulo zanimanje učenika i njihovo sudjelovanje te osiguralo uključivo i kvalitetno obrazovanje za sve.*** To je posebno važno za slabije razvijene, udaljene i najudaljenije regije EU-a u kojima su potrebe najveće. Nedostaci se mogu ukloniti i poboljšanjem pravedne mobilnosti unutar EU-a***, među regijama iste države članice,*** za radnike i učenike te privlačenjem talenata iz zemalja izvan EU-a. ***U tom je kontekstu presudno posvećivanje posebne pozornosti osobama koje nisu zaposlene, ne obrazuju se i ne osposobljavaju, odnosno mladima koji nisu zaposleni, ne obrazuju se i ne osposobljavaju. Države članice trebale bi promicati posebne politike za reintegraciju mladih koji nisu zaposleni, ne školuju se i ne osposobljavaju u obrazovni sustav i na tržište rada ciljanim programima osposobljavanja, mentorstva, usmjeravanja i zapošljavanja.*** Osim toga, trebalo bi ***dodatno*** jačati veze između sustava obrazovanja i osposobljavanja i tržišta rada***, čime se potiče stjecanje transverzalnog znanja i mekih vještina te se potiče internacionalizacija obrazovne ponude, među ostalim za sveučilišta,*** te priznavati vještine, znanje i kompetencije stečene neformalnim i informalnim učenjem.

Amandman 4

Prijedlog odluke

Uvodna izjava 5.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
(5) Smjernice ***su u skladu s novim okvirom gospodarskog upravljanja*** EU-a ***koji je stupio na snagu 30. travnja 2024.,*** postojećim zakonodavstvom Unije i raznim inicijativama Unije, uključujući preporuke Vijeća od 14. lipnja 2021. ([5]), 5. travnja 2022. ([6]), 5. travnja 2022. ([7]), 16. lipnja 2022. ([8]), 8. prosinca 2022. ([9]), 8. prosinca 2022. ([10]) i 30. siječnja 2023. ([11]), 12. lipnja 2023. ([12]) i 27. studenog 2023. ([13]), Preporuku Komisije (EU) 2021/402 ([14]), Rezoluciju Vijeća od 26. veljače 2021. ([15]), komunikacije Komisije naslovljene „Izgradnja gospodarstva za ljude: akcijski plan za socijalnu ekonomiju" ([16]), „Akcijski plan za digitalno obrazovanje 2021. – 2027." ([17]), „Strategija o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030." ([18]), „Paket mjera za zapošljavanje osoba s invaliditetom" ([19]), „Europska strategija za skrb" ([20]), „Industrijski plan u okviru zelenog plana za doba nulte neto stope emisija" ([21]), „Jačanje socijalnog dijaloga u Europskoj uniji" ([22]), „Bolja	(5) Smjernice ***doprinose punoj provedbi europskog stupa socijalnih prava, glavnim ciljevima*** EU-a ***za 2030. i ciljevima održivog razvoje UN-a te su u skladu s*** postojećim zakonodavstvom Unije i raznim inicijativama Unije, uključujući preporuke Vijeća od 14. lipnja 2021. ([5]), 29. ***studenoga*** 2021. ([6]), 16. lipnja 2022. ([7]), 16. lipnja 2022. ([8]), 8. prosinca 2022. ([9]), 8. prosinca 2022. ([10]) i 30. siječnja 2023. ([11]), 12. lipnja 2023. ([12]) i 27. studenog 2023. ([13]), Preporuku Komisije (EU) 2021/402 ([14]), Rezoluciju Vijeća od 26. veljače 2021. ([15]), komunikacije Komisije naslovljene „Izgradnja gospodarstva za ljude: akcijski plan za socijalnu ekonomiju" ([16]), „Akcijski plan za digitalno obrazovanje 2021. – 2027." ([17]), „Strategija o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030." ([18]), „Paket mjera za zapošljavanje osoba s invaliditetom" ([19]), „Europska strategija za skrb" ([20]), „Industrijski plan u okviru zelenog plana za doba nulte neto stope emisija" ([21]), „Jačanje socijalnog dijaloga

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
procjena distribucijskog učinka politika država članica" ([23]), te „Nedostatak radne snage i vještina u EU-u: akcijski plan" ([24]), odluke (EU) 2021/2316 ([25]) i (EU) 2023/936 ([26]) Europskog parlamenta i Vijeća, direktive (EU) 2022/2041 ([27]), (EU) 2022/2381 ([28]) ***i*** EU 2023/970 ([29]) Europskog parlamenta i Vijeća te ***Komisijin Prijedlog*** direktive Europskog parlamenta i Vijeća od 9. prosinca 2021. o poboljšanju radnih uvjeta u radu putem platformi ([30]).	u Europskoj uniji" ([22]), „Bolja procjena distribucijskog učinka politika država članica" ([23]), te „Nedostatak radne snage i vještina u EU-u: akcijski plan" ([24]), odluke (EU) 2021/2316 ([25]) i (EU) 2023/936 ([26]) Europskog parlamenta i Vijeća, direktive (EU) 2022/2041 ([27]), (EU) 2022/2381 ([28])***,*** (EU) 2023/970 ([29]) ***i (EU) 2024/1500*** ([29a]) Europskog parlamenta i Vijeća te ***Komisijini prijedlozi*** direktive Europskog parlamenta i Vijeća od 9. prosinca 2021. o poboljšanju radnih uvjeta u radu putem platformi ([30])***, direktive o uspostavi europske iskaznice za osobe s invaliditetom i europske parkirne karte za osobe s invaliditetom*** ([30a]) ***, direktive o izmjeni Direktive 2009/38/EZ u pogledu osnivanja i funkcioniranja europskih radničkih vijeća*** ([30b]) ***i direktive o poboljšanju i izvršavanju radnih uvjeta pripravnika*** ([30c]).
([5]) Preporuka Vijeća (EU) 2021/1004 od 14. lipnja 2021. o uspostavi europskog jamstva za djecu (SL L 223, 22.6.2021., str. 14.).	([5]) Preporuka Vijeća (EU) 2021/1004 od 14. lipnja 2021. o uspostavi europskog jamstva za djecu (SL L 223, 22.6.2021., str. 14.).
([6]) Preporuka Vijeća od 29. studenoga 2021. o pristupima kombiniranog učenja za visokokvalitetno i uključivo osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje (SL C 504, 14.12.2021., str. 21.).	([6]) Preporuka Vijeća od 29. studenoga 2021. o pristupima kombiniranog učenja za visokokvalitetno i uključivo osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje (SL C 504, 14.12.2021., str. 21.).
([7]) Preporuka Vijeća od 5. travnja 2022. o jačanju veza radi djelotvorne europske suradnje u području visokog obrazovanja (SL C 160, 13.4.2022., str. 1.).	([7]) Preporuka Vijeća od 5. travnja 2022. o jačanju veza radi djelotvorne europske suradnje u području visokog obrazovanja (SL C 160, 13.4.2022., str. 1.).
([8]) Preporuka Vijeća od 16. lipnja 2022. o europskom pristupu mikrokvalifikacijama za cjeloživotno učenje i zapošljivost (SL C 243, 27.6.2022., str. 10.), Preporuka Vijeća od 16. lipnja 2022. o individualnim računima za učenje (SL C 243, 27.6.2022., str. 26.), Preporuka Vijeća od 16. lipnja 2022. o osiguravanju pravedne tranzicije prema klimatskoj neutralnosti (SL C 243, 27.6.2022., str. 35.) i Preporuka Vijeća od 16. lipnja 2022. o učenju za zelenu tranziciju i održivi razvoj (SL C 243, 27.6.2022., str. 1.).	([8]) Preporuka Vijeća od 16. lipnja 2022. o europskom pristupu mikrokvalifikacijama za cjeloživotno učenje i zapošljivost (SL C 243, 27.6.2022., str. 10.), Preporuka Vijeća od 16. lipnja 2022. o individualnim računima za učenje (SL C 243, 27.6.2022., str. 26.), Preporuka Vijeća od 16. lipnja 2022. o osiguravanju pravedne tranzicije prema klimatskoj neutralnosti (SL C 243, 27.6.2022., str. 35.) i Preporuka Vijeća od 16. lipnja 2022. o učenju za zelenu tranziciju i održivi razvoj (SL C 243, 27.6.2022., str. 1.).
([9]) Preporuka Vijeća od 28. studenoga 2022. o inicijativi „Putevi do školskog uspjeha" i zamjeni Preporuke Vijeća od 28. lipnja 2011. o politikama za smanjenje ranog napuštanja školovanja (SL C 469, 9.12.2022., str. 1.).	([9]) Preporuka Vijeća od 28. studenoga 2022. o inicijativi „Putevi do školskog uspjeha" i zamjeni Preporuke Vijeća od 28. lipnja 2011. o politikama za smanjenje ranog napuštanja školovanja (SL C 469, 9.12.2022., str. 1.).
([10]) Preporuka Vijeća od 8. prosinca 2022. o pristupu cjenovno pristupačnoj visokokvalitetnoj dugotrajnoj skrbi (SL C 476, 15.12.2022., str. 1.) i Preporuka Vijeća od 8. prosinca 2022. o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju: ciljevi iz Barcelone za 2030. (SL C 484, 20.12.2022., str. 1.).	([10]) Preporuka Vijeća od 8. prosinca 2022. o pristupu cjenovno pristupačnoj visokokvalitetnoj dugotrajnoj skrbi (SL C 476, 15.12.2022., str. 1.) i Preporuka Vijeća od 8. prosinca 2022. o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju: ciljevi iz Barcelone za 2030. (SL C 484, 20.12.2022., str. 1.).
([11]) Preporuka Vijeća od 30. siječnja 2023. o primjerenom minimalnom dohotku kojim se osigurava aktivno uključivanje (SL C 41, 3.2.2023., str. 1.).	([11]) Preporuka Vijeća od 30. siječnja 2023. o primjerenom minimalnom dohotku kojim se osigurava aktivno uključivanje (SL C 41, 3.2.2023., str. 1.).
([12]) Preporuka Vijeća od 12. lipnja 2023. o jačanju socijalnog dijaloga u Europskoj uniji (SL C/2023/1389, 6. prosinca 2023.).	([12]) Preporuka Vijeća od 12. lipnja 2023. o jačanju socijalnog dijaloga u Europskoj uniji (SL C, C/2023/1389, 6.12.2023.).
([13]) Preporuka Vijeća od 27. studenoga 2023. o razvoju okvirnih uvjeta za socijalnu ekonomiju (SL C/2023/1344, 29. studenoga 2023.).	([13]) Preporuka Vijeća od 27. studenoga 2023. o razvoju okvirnih uvjeta za socijalnu ekonomiju (SL C, C/2023/1344, 29.11.2023.).

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
([14]) Preporuka Komisije (EU) 2021/402 od 4. ožujka 2021. o učinkovitoj aktivnoj potpori zapošljavanju nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19 (EASE) (SL L 80, 8.3.2021., str. 1.).	([14]) Preporuka Komisije (EU) 2021/402 od 4. ožujka 2021. o učinkovitoj aktivnoj potpori zapošljavanju nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19 (EASE) (SL L 80, 8.3.2021., str. 1.).
([15]) Rezolucija Vijeća o strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (2021. – 2030.) (SL C 66, 26.2.2021., str. 1.).	([15]) Rezolucija Vijeća o strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (2021. – 2030.) (SL C 66, 26.2.2021., str. 1.).
([16]) COM(2021) 778 final.	([16]) COM(2021)0778.
([17]) COM(2020) 624 final.	([17]) COM(2020)0624.
([18]) COM(2021) 101 final.	([18]) COM(2021)0101.
([19]) Paket mjera za zapošljavanje osoba s invaliditetom namijenjen poboljšanju rezultata osoba s invaliditetom na tržištu rada – Zapošljavanje, socijalna pitanja i uključenost – Europska komisija (europa.eu)	([19]) Paket mjera za zapošljavanje osoba s invaliditetom namijenjen poboljšanju rezultata osoba s invaliditetom na tržištu rada – Zapošljavanje, socijalna pitanja i uključenost – Europska komisija (europa.eu)
([20]) COM(2022) 440 final.	([20]) COM(2022)0440.
([21]) COM(2023) 62 final.	([21]) COM(2023)0062.
([22]) COM(2023) 38 i 40 final.	([22]) COM(2023)0038 i 0040.
([23]) COM(2022) 494 final.	([23]) COM(2022)0494.
([24]) COM(2024) 131 final.	([24]) COM(2024)0131.
([25]) Odluka (EU) 2021/2316 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. prosinca 2021 o Europskoj godini mladih (2022) (SL L 462, 28.12.2021., str. 1.).	([25]) Odluka (EU) 2021/2316 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. prosinca 2021. o Europskoj godini mladih (2022) (SL L 462, 28.12.2021., str. 1.).
([26]) Odluka (EU) 2023/936 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. svibnja 2023. o Europskoj godini vještina (SL L 125, 11.5.2023., str. 1.).	([26]) Odluka (EU) 2023/936 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. svibnja 2023. o Europskoj godini vještina (SL L 125, 11.5.2023., str. 1.).
([27]) Direktiva (EU) 2022/2041 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. listopada 2022. o primjerenim minimalnim plaćama u Europskoj uniji (SL L 275, 25.10.2022., str. 33.).	([27]) Direktiva (EU) 2022/2041 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. listopada 2022. o primjerenim minimalnim plaćama u Europskoj uniji (SL L 275, 25.10.2022., str. 33.).
([28]) Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća (EU) 2022/2381 od 23. studenoga 2022. o poboljšanju rodne ravnoteže među direktorima uvrštenih trgovačkih društava i o povezanim mjerama (SL L 315, 7.12.2022., str. 44.).	([28]) Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća (EU) 2022/2381 od 23. studenoga 2022. o poboljšanju rodne ravnoteže među direktorima uvrštenih trgovačkih društava i o povezanim mjerama (SL L 315, 7.12.2022., str. 44.).
([29]) Direktiva (EU) 2023/970 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. svibnja 2023. o jačanju primjene načela jednakih plaća muškaraca i žena za jednak rad ili rad jednake vrijednosti putem transparentnosti plaća i mehanizama izvršenja (SL L 132, 17.5.2023., str. 21.).	([29]) Direktiva (EU) 2023/970 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. svibnja 2023. o jačanju primjene načela jednakih plaća muškaraca i žena za jednak rad ili rad jednake vrijednosti putem transparentnosti plaća i mehanizama izvršenja (SL L 132, 17.5.2023., str. 21.).
	([29a]) Direktiva (EU) 2024/1500 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o standardima za tijela za jednakost u području jednakog postupanja prema ženama i muškarcima te njihovih jednakih mogućnosti u pitanjima zapošljavanja i rada te o izmjeni direktiva 2006/54/EZ i 2010/41/EU (SL L, 2024/1500, 29.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1500/oj).
([30]) COM (2021) 762 final	***([30]) COM(2021)0762.***
	([30a]) COM(2023)0512.
	([30b]) COM(2024)0014.
	([30c]) COM(2024)0132.

Amandman 5

Prijedlog odluke

Uvodna izjava 6.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
(6) U okviru europskog semestra različiti se instrumenti kombiniraju unutar sveobuhvatnog okvira za integriranu multilateralnu koordinaciju ekonomskih politika ***i*** politika zapošljavanja u Uniji i za nadzor nad tim politikama. Nastojeći ostvariti okolišnu održivost, produktivnost, pravednost i makroekonomsku stabilnost, europski semestar ***obuhvaća načela europskog stupa socijalnih prava i njegova sredstva za nadzor – pregleda socijalnih pokazatelja – omogućujući i analizu rizika i izazova za uzlaznu socijalnu konvergenciju u Uniji, te*** obvezuje na čvrstu suradnju sa socijalnim partnerima, civilnim društvom i drugim dionicima. Njime se također podupire ostvarivanje ciljeva održivog razvoja. Ekonomske politike i politike zapošljavanja Unije i država članica trebale bi biti usko povezane s pravednom tranzicijom Unije prema klimatski neutralnom, okolišno održivom i digitalnom gospodarstvu te bi njima trebalo poboljšati konkurentnost, osigurati ***primjerene*** radne uvjete, poticati inovacije, promicati socijalnu pravdu, jednake mogućnosti i uzlaznu socioekonomsku konvergenciju te suzbijati nejednakosti i regionalne razlike.	(6) U okviru europskog semestra različiti se instrumenti kombiniraju unutar sveobuhvatnog okvira za integriranu multilateralnu koordinaciju ekonomskih politika***,*** politika zapošljavanja ***te socijalnih i okolišnih politika*** u Uniji i za nadzor nad tim politikama. ***U okviru integrirane analize trendova u području zapošljavanja i socijalne politike u kontekstu europskog semestra Komisija procjenjuje socioekonomske rizike za uzlaznu socijalnu konvergenciju u državama članicama i prati napredak u provedbi načelâ europskog stupa socijalnih prava na temelju pregleda socijalnih pokazatelja i načelâ okvira za socijalnu konvergenciju.*** Nastojeći ostvariti okolišnu održivost, produktivnost, pravednost i makroekonomsku stabilnost, europski semestar obvezuje na čvrstu suradnju sa socijalnim partnerima, civilnim društvom i drugim dionicima. Njime se također podupire ostvarivanje ciljeva održivog razvoja***, među ostalim cilja br. 5. o rodnoj ravnopravnosti. Politike u području rodne ravnopravnosti trebale bi biti ukorijenjene i dosljedno uključene u sve faze gospodarskog upravljanja***. Ekonomske politike i politike zapošljavanja Unije i država članica trebale bi biti usko povezane s pravednom tranzicijom Unije prema klimatski neutralnom, ***socijalno uključivom,*** okolišno održivom i digitalnom gospodarstvu te bi njima trebalo poboljšati konkurentnost ***i produktivnost***, osigurati ***pravedne plaće i pristojne*** radne uvjete, poticati inovacije, ***demokraciju na radnom mjestu, socijalni dijalog i kolektivno pregovaranje,*** promicati socijalnu pravdu, jednake mogućnosti i uzlaznu socioekonomsku konvergenciju***, podržavati djecu i mlade*** te ***u njih ulagati,*** suzbijati nejednakosti i regionalne razlike ***te iskorijeniti siromaštvo***.

Amandman 6

Prijedlog odluke

Uvodna izjava 7. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
Klimatske promjene i drugi izazovi povezani s okolišem, potreba za osiguravanjem pravedne zelene tranzicije, energetska neovisnost, veća konkurentnost industrija s nultom neto stopom emisija i potreba za osiguravanjem otvorene strateške autonomije Europe, kao i razvoj digitalizacije, umjetne inteligencije i ekonomije platformi, povećanje učestalosti rada na daljinu i demografske promjene korjenito preobražavaju gospodarstva i društva Unije. Unija i njezine države članice trebaju surađivati kako bi djelotvorno i proaktivno pristupile takvim strukturnim kretanjima i, prema potrebi, prilagodile postojeće sustave i povezane politike, imajući u vidu blisku međuovisnost gospodarstava i tržištâ rada država članica. Za to je potrebno koordinirano, ambiciozno i djelotvorno djelovanje u okviru politika na razini Unije ***i*** na nacionalnoj razini, uz priznavanje uloge socijalnih partnera, u skladu s UFEU-om i s odredbama Unije o gospodarskom upravljanju, uzimajući u obzir europski stup socijalnih prava. Takvim bi djelovanjem u okviru politika trebalo obuhvatiti poticanje održivog ulaganja u svim regijama EU-a, ponovno zalaganje za adekvatno tempirane strukturne reforme i ulaganja kojima se potiču održiv i uključiv gospodarski rast, otvaranje kvalitetnih radnih mjesta, produktivnost, ***primjereni*** radni uvjeti, socijalna i teritorijalna kohezija, uzlazna socioekonomska konvergencija, otpornost i provedba fiskalne odgovornosti.	Klimatske promjene***, gubitak bioraznolikosti*** i drugi izazovi povezani s okolišem, potreba za osiguravanjem pravedne zelene tranzicije, energetska neovisnost, veća konkurentnost industrija s nultom neto stopom emisija i potreba za osiguravanjem otvorene strateške autonomije Europe, kao i razvoj digitalizacije, umjetne inteligencije i ekonomije platformi, povećanje učestalosti rada na daljinu i demografske promjene korjenito preobražavaju gospodarstva i društva Unije. Unija i njezine države članice trebaju surađivati kako bi djelotvorno i proaktivno pristupile takvim strukturnim kretanjima i, prema potrebi, prilagodile postojeće sustave i povezane politike, imajući u vidu blisku međuovisnost gospodarstava i tržištâ rada država članica. Za to je potrebno koordinirano, ambiciozno i djelotvorno djelovanje u okviru politika na razini Unije ***te*** na nacionalnoj ***i regionalnoj*** razini, uz priznavanje uloge socijalnih partnera ***i njihovo uključivanje***, u skladu s UFEU-om i s odredbama Unije o gospodarskom upravljanju, uzimajući u obzir europski stup socijalnih prava. Takvim bi djelovanjem u okviru politika trebalo obuhvatiti poticanje održivog ulaganja u svim regijama EU-a, ponovno zalaganje za adekvatno tempirane strukturne reforme i ulaganja kojima se potiču održiv i uključiv gospodarski rast, otvaranje kvalitetnih radnih mjesta, produktivnost, ***pristojni*** radni uvjeti, socijalna i teritorijalna kohezija, uzlazna socioekonomska konvergencija, ***socijalna pravda, jednako mogućnosti,*** otpornost i preuzimanje fiskalne ***i socijalne*** odgovornosti.

Amandman 7

Prijedlog odluke

Uvodna izjava 11.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
(11) Nakon invazije Rusije na Ukrajinu Europsko vijeće u svojim je zaključcima od 24. veljače 2022. osudilo postupke Rusije kojima se nastoji ugroziti europska i globalna sigurnost i stabilnost te izrazilo solidarnost s ukrajinskim narodom, naglašavajući kršenje međunarodnog prava i načela Povelje Ujedinjenih naroda koje je počinila Rusija. U trenutačnom kontekstu, privremenom zaštitom, kako je odobrena Provedbenom odlukom Vijeća (EU) 2022/382 i produljena Provedbenom odlukom Vijeća (EU) 2023/2409 ([37]), u zemljama Unije pruža se brza i djelotvorna pomoć raseljenim osobama koje bježe od agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine te se takvim raseljenim osobama u cijeloj Uniji daju minimalna prava koja osiguravaju odgova-	(11) Nakon invazije Rusije na Ukrajinu Europsko vijeće u svojim je zaključcima od 24. veljače 2022. osudilo postupke Rusije kojima se nastoji ugroziti europska i globalna sigurnost i stabilnost te izrazilo solidarnost s ukrajinskim narodom, naglašavajući kršenje međunarodnog prava i načela Povelje Ujedinjenih naroda koje je počinila Rusija. U trenutačnom kontekstu, privremenom zaštitom, kako je odobrena Provedbenom odlukom Vijeća (EU) 2022/382 i produljena Provedbenom odlukom Vijeća (EU) 2023/2409 ([37]), u zemljama Unije pruža se brza i djelotvorna pomoć raseljenim osobama koje bježe od agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine te se takvim raseljenim osobama u cijeloj Uniji daju minimalna prava koja osiguravaju odgovara-

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
rajuću razinu zaštite. Sudjelovanjem na tržištima rada Unije osobe raseljene iz Ukrajine mogu i dalje doprinositi jačanju gospodarstva Unije i pomagati svojoj zemlji i sunarodnjacima koji su ostali u Ukrajini. Stečeno iskustvo i vještine u budućnosti mogu pridonijeti ponovnoj izgradnji Ukrajine. Za djecu i adolescente bez pratnje privremenom zaštitom daje se pravo na zakonsko skrbništvo te pristup odgoju i obrazovanju. Države članice trebale bi i dalje uključivati socijalne partnere u osmišljavanje, provedbu i evaluaciju mjera politike čiji je cilj suočavanje s problemima u pogledu zapošljavanja i vještina osoba raseljenih iz Ukrajine, što uključuje priznavanje kvalifikacija. Socijalni partneri imaju ključnu ulogu u ublažavanju posljedica tog rata kad je riječ o očuvanju radnih mjesta i proizvodnje.	juću razinu zaštite. ***Takva se pomoć, u skladu s Direktivom Vijeća 2001/55/EZ*** ([37a])***, treba proširiti na sve raseljene osobe i izbjeglice koji bježe od rata u Ukrajini.*** Sudjelovanjem na tržištima rada Unije osobe raseljene iz Ukrajine mogu i dalje doprinositi jačanju gospodarstva Unije i pomagati svojoj zemlji i sunarodnjacima koji su ostali u Ukrajini. Stečeno iskustvo i vještine u budućnosti mogu pridonijeti ponovnoj izgradnji Ukrajine. Za djecu i adolescente bez pratnje privremenom zaštitom daje se pravo na zakonsko skrbništvo te pristup odgoju i obrazovanju**.** Države članice trebale bi ***osigurati da se provedbom europskog jamstva za djecu djeci koja bježe iz Ukrajine osigura pristup besplatnim uslugama kakve uživaju njihovi vršnjaci u zemljama domaćinima***. ***Države članice trebale bi*** i dalje uključivati socijalne partnere u osmišljavanje, provedbu i evaluaciju mjera politike čiji je cilj suočavanje s problemima u pogledu zapošljavanja i vještina osoba raseljenih iz Ukrajine, što uključuje priznavanje kvalifikacija. Socijalni partneri imaju ključnu ulogu u ublažavanju posljedica tog rata kad je riječ o očuvanju radnih mjesta i proizvodnje.
([37]) Provedbena odluka Vijeća (EU) 2022/382 od 4. ožujka 2022. o utvrđivanju postojanja masovnog priljeva raseljenih osoba iz Ukrajine u smislu članka 5. Direktive 2001/55/EZ koja ima učinak uvođenja privremene zaštite (SL L 71, 4.3.2022., str. 1.) i Provedbena odluka Vijeća (EU) 2023/2409 od 19. listopada 2023. o produljenju privremene zaštite kako je uvedena Provedbenom odlukom (EU) 2022/382.	([37]) Provedbena odluka Vijeća (EU) 2022/382 od 4. ožujka 2022. o utvrđivanju postojanja masovnog priljeva raseljenih osoba iz Ukrajine u smislu članka 5. Direktive 2001/55/EZ koja ima učinak uvođenja privremene zaštite (SL L 71, 4.3.2022., str. 1.) i Provedbena odluka Vijeća (EU) 2023/2409 od 19. listopada 2023. o produljenju privremene zaštite kako je uvedena Provedbenom odlukom (EU) 2022/382. ***([37a]) Direktiva Vijeća 2001/55/EZ od 20. srpnja 2001. o minimalnim standardima za dodjelu privremene zaštite u slučaju masovnog priljeva raseljenih osoba te o mjerama za promicanje uravnoteženih napora država članica pri prihvatu i snošenju posljedica prihvata tih osoba (SL L 212, 7.8.2001., str. 12.).***

Amandman 8

Prijedlog odluke

Uvodna izjava 12. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
Reforme tržišta rada, uključujući nacionalne mehanizme za određivanje plaća, trebale bi poštovati nacionalne prakse socijalnog dijaloga i autonomiju socijalnih partnera kako bi se osigurale pravedne plaće koje omogućuju pristojan životni standard, održiv rast i uzlaznu socioekonomsku konvergenciju. Te bi reforme trebale omogućiti široko razmatranje socioekonomskih čimbenika, uključujući poboljšanja u pogledu	Reforme tržišta rada, uključujući nacionalne mehanizme za određivanje plaća, trebale bi poštovati ***i jačati*** nacionalne prakse socijalnog dijaloga***, kolektivno pregovaranje*** i autonomiju socijalnih partnera kako bi se osigurale pravedne plaće koje omogućuju pristojan životni standard, održiv rast i uzlaznu socioekonomsku ***i teritorijalnu*** konvergenciju. Te bi reforme trebale omogućiti široko razmatranje

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
održivosti, konkurentnosti, inovacija, otvaranja kvalitetnih radnih mjesta, radnih uvjeta, siromaštva unatoč zaposlenju, obrazovanja, osposobljavanja i vještina, javnog zdravlja, socijalne zaštite i uključenosti te stvarnog dohotka. Na sastanku na vrhu u Val Duchesseu 2024. ponovno je potvrđena važnost socijalnog dijaloga u rješavanju problema u svijetu rada, uključujući nedostatak radne snage i vještina.	socioekonomskih čimbenika, uključujući poboljšanja u pogledu održivosti, konkurentnosti, inovacija, otvaranja kvalitetnih radnih mjesta, ***pristojnih*** radnih uvjeta, ***demokracije na radnom mjestu, rodne ravnopravnosti,*** siromaštva unatoč zaposlenju, obrazovanja, osposobljavanja i vještina, javnog zdravlja, socijalne zaštite i uključenosti te stvarnog dohotka**.** ***Države članice trebale bi bez odgode provesti Direktivu (EU) 2022/2041. Države članice, počevši od učinkovite i stroge provedbe Direktive (EU) 2023/970, pozivaju se i da poduzmu mjere za osiguravanje transparentnosti plaća, provedbu politika praćenja i poticanje trgovačkih društava na provedbu akcijskih planova za jednake plaće***. Na sastanku na vrhu u Val Duchesseu 2024. ponovno je potvrđena važnost socijalnog dijaloga u rješavanju problema u svijetu rada, uključujući nedostatak radne snage i vještina.

Amandman 9

Prijedlog odluke

Uvodna izjava 12. – stavak 2.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
Za provedbu reformi i ulaganja koji su u skladu s prioritetima Unije države članice dobivaju potporu iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova Unije, čime gospodarstva i društva Unije postaju održivija i otpornija te bolje pripremljena za zelenu tranziciju i digitalnu tranziciju u promjenjivom kontekstu do kojeg je došlo nakon pandemije bolesti COVID-19. Agresivni rat Rusije protiv Ukrajine dodatno je pogoršao postojeće socioekonomske problem jer su više cijene energije posebno utjecale na kućanstva s niskim prihodima. Države članice i Unija trebale bi ustrajno raditi na ublažavanju socijalnih posljedica, posljedica u pogledu zapošljavanja i gospodarskih posljedica te nastaviti osiguravati da tranzicije budu socijalno pravedne i poštene, također s obzirom na činjenicu da će povećana otvorena strateška autonomija i ubrzana zelena tranzicija doprinijeti smanjenju ovisnosti o uvozu energije i drugih strateških proizvoda i tehnologija, posebno iz Rusije. Neophodno je jačati otpornost i nastaviti graditi uključivije i povezanije društvo u kojem su građani zaštićeni i znaju predviđati promjene i uspješno se nositi s njima te u kojem mogu aktivno sudjelovati u društvenom i gospodarskom životu.	Za provedbu reformi i ulaganja koji su u skladu s prioritetima Unije države članice dobivaju potporu iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova Unije, čime gospodarstva i društva Unije postaju održivija i otpornija te bolje pripremljena za zelenu tranziciju i digitalnu tranziciju u promjenjivom kontekstu do kojeg je došlo nakon pandemije bolesti COVID-19. Agresivni rat Rusije protiv Ukrajine dodatno je pogoršao postojeće socioekonomske problem jer su više cijene energije posebno utjecale na kućanstva s niskim prihodima. Države članice i Unija trebale bi ustrajno raditi na ublažavanju socijalnih posljedica, posljedica u pogledu zapošljavanja i gospodarskih posljedica te nastaviti osiguravati da tranzicije budu socijalno pravedne i poštene, također s obzirom na činjenicu da će povećana otvorena strateška autonomija i ubrzana zelena tranzicija doprinijeti smanjenju ovisnosti o uvozu energije i drugih strateških proizvoda i tehnologija, posebno iz Rusije. Neophodno je jačati otpornost i nastaviti graditi uključivije i povezanije društvo u kojem su građani zaštićeni i znaju predviđati promjene i uspješno se nositi s njima te u kojem mogu aktivno sudjelovati u društvenom i gospodarskom životu. ***Stoga je potrebno ojačati demokraciju na radnom mjestu na razini Unije i na nacionalnoj razini.***

Amandman 10

Prijedlog odluke

Uvodna izjava 12. – stavak 3.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
Potreban je koherentan skup aktivnih politika tržišta rada, koji se sastoji od privremenih i ciljanih poticaja za zapošljavanje i prelazak s jednog radnog mjesta na drugo, politika u području vještina, uključujući učenje za zelenu tranziciju i održivi razvoj te ciljanih, djelotvornih i prilagodljivih usluga povezanih sa zapošljavanjem, kako bi se poduprle tranzicije na tržištu rada i u potpunosti iskoristio neiskorišteni potencijal tržišta rada, u skladu s pristupom aktivnog uključivanja te s obzirom na zelenu i digitalnu transformaciju, kako je, među ostalim, istaknuto u Izjavi iz La Hulpea o budućnosti europskog stupa socijalnih prava ([38]). Potrebno je osigurati odgovarajuće radne uvjete, uključujući zdravlje i sigurnost na radu, te ostale uvjete za očuvanje mentalnog i fizičkog zdravlja radnika.	Potreban je koherentan skup aktivnih politika tržišta rada, koji se sastoji od privremenih i ciljanih poticaja za zapošljavanje i prelazak s jednog radnog mjesta na drugo, politika u području vještina, uključujući učenje za zelenu tranziciju i održivi razvoj te ciljanih, djelotvornih i prilagodljivih usluga povezanih sa zapošljavanjem, kako bi se poduprle tranzicije na tržištu rada i u potpunosti iskoristio neiskorišteni potencijal tržišta rada, u skladu s pristupom aktivnog uključivanja te s obzirom na zelenu i digitalnu transformaciju, kako je, među ostalim, istaknuto u Izjavi iz La Hulpea o budućnosti europskog stupa socijalnih prava ([38]). Potrebno je osigurati odgovarajuće radne uvjete, uključujući zdravlje i sigurnost na radu, te ostale uvjete za očuvanje mentalnog i fizičkog zdravlja radnika. ***Stoga postoji hitna potreba za donošenjem paketa o kvalitetnom zapošljavanju, uključujući zakonodavne inicijative o pristojnim radnim uvjetima u pogledu rada na daljinu, prava na isključivanje i umjetne inteligencije na radnom mjestu; za revizijom direktiva o javnoj nabavi kako bi se osiguralo da se njima promiče kolektivno pregovaranje; za pristupom „vizije nula" usmjerenim na sprečavanje smrtnih slučajeva povezanih s radom, uključujući sprečavanje opasnosti za radnike od ekstremnih vremenskih uvjeta prouzročenih klimatskim promjenama i psihosocijalnim rizicima na radnom mjestu; za okvirnom direktivom o sustavima minimalnog dohotka; za povećanjem namjenskog proračuna europskog jamstva za djecu na najmanje 20 milijardi EUR; i za sigurnosnom mrežom otpornom na klimatske promjene kojom se prilagodba klimatskim promjenama integrira u programe socijalne zaštite i okvir za izravne inicijative zapošljavanja potaknute potražnjom kako bi se poduprlo uključivanje onih radnika na tržište rada koji se suočavaju s promjenama na tržištu rada ili dugotrajnom nezaposlenošću.***
([38]) Izjava iz La Hulpea o budućnosti europskog stupa socijalnih prava. La Hulpe, Belgija, 16. travnja 2024.	([38]) Izjava iz La Hulpea o budućnosti europskog stupa socijalnih prava. La Hulpe, Belgija, 16. travnja 2024.

Amandman 11

Prijedlog odluke

Uvodna izjava 13. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
Trebalo bi ***se boriti protiv svih oblika*** diskriminacije, osigurati rodnu ravnopravnost ***i podržati*** zapošljavanje mladih. Trebalo bi osigurati jednak pristup i mogućnosti za sve te ***smanjiti*** siromaštvo i socijalnu isključenost, posebno ***djece***, ***osoba*** s invaliditetom ***i Roma***, prije svega osiguravanjem učinkovitog funkcioniranja tržištâ rada te odgovarajućih i	Trebalo bi ***iskorijeniti sve oblike*** diskriminacije, osigurati rodnu ravnopravnost ***te poticati*** zapošljavanje mladih ***i osoba starijih od 50 godina***. Trebalo bi osigurati jednak pristup i mogućnosti za sve te ***iskorijeniti*** siromaštvo i socijalnu isključenost, ***s posebnim naglaskom na ranjivim skupinama,*** posebno ***djeci***, ***osobama*** s invaliditetom***, samohranim rodi-***

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
uključivih sustava socijalne zaštite, kako je utvrđeno u preporukama Vijeća od 8. studenoga 2019. i 30. siječnja 2023. ([39]). Osim toga, trebalo bi ukloniti prepreke uključivom obrazovanju, osposobljavanju, cjeloživotnom učenju i sudjelovanju na tržištu rada usmjerenima na budućnost, a države članice trebale bi ulagati u rani i predškolski odgoj i obrazovanje, u skladu s europskim jamstvom za djecu i Preporukom Vijeća o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju („ciljevi iz Barcelone do 2030."), u povećanje privlačnosti i uključivosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u skladu s Preporukom Vijeća o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju te u digitalne i zelene vještine, u skladu s Akcijskim planom za digitalno obrazovanje i Preporukom Vijeća o učenju za zelenu tranziciju i održivi razvoj te Preporukom Vijeća o putevima do školskog uspjeha. Pristup cjenovno pristupačnom stanovanju, među ostalim putem socijalnog stanovanja, nužan je uvjet za osiguravanje jednakih mogućnosti. Pravodoban i jednak pristup cjenovno pristupačnoj visokokvalitetnoj dugotrajnoj skrbi, u skladu s Preporukom Vijeća o pristupu cjenovno pristupačnoj visokokvalitetnoj dugotrajnoj skrbi, i zdravstvenim uslugama, uključujući prevenciju i promicanje zdravstvene skrbi, posebno je relevantan s obzirom na potencijalne buduće zdravstvene rizike i u kontekstu društava koja stare.	***teljima, etničkim manjinama, kao što su Romi, pripadnicima zajednice LGBTIQA+, osobama koje žive u udaljenim i ruralnim područjima i starijim osobama. To bi*** prije svega ***trebalo postići*** osiguravanjem učinkovitog funkcioniranja tržištâ rada te odgovarajućih i uključivih sustava socijalne zaštite, kako je utvrđeno u preporukama Vijeća od 8. studenoga 2019. i 30. siječnja 2023. ([39]). Osim toga, trebalo bi ukloniti prepreke uključivom obrazovanju, osposobljavanju***, ponovnom osposobljavanju***, cjeloživotnom učenju i sudjelovanju na tržištu rada usmjerenima na budućnost, a države članice trebale bi ulagati u rani i predškolski odgoj i obrazovanje, u skladu s europskim jamstvom za djecu i Preporukom Vijeća o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju („ciljevi iz Barcelone do 2030."), u povećanje privlačnosti i uključivosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u skladu s Preporukom Vijeća o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju te u digitalne i zelene vještine, u skladu s Akcijskim planom za digitalno obrazovanje i Preporukom Vijeća o učenju za zelenu tranziciju i održivi razvoj te Preporukom Vijeća o putevima do školskog uspjeha. Pristup ***pristojnom i*** cjenovno pristupačnom stanovanju, među ostalim putem socijalnog stanovanja, nužan je uvjet za osiguravanje jednakih mogućnosti***, zbog čega bi Unija i države članice trebale poduzeti potrebne mjere kako bi pomogle u osiguravanju cjenovno pristupačnog stanovanja za sve. Beskućništvo je jedan od najekstremnijih oblika socijalne isključenosti, koji negativno utječe na tjelesno i mentalno zdravlje, dobrobit i kvalitetu života ljudi te na njihov pristup zapošljavanju te ostalim gospodarskim i socijalnim uslugama***. Pravodoban i jednak pristup cjenovno pristupačnoj visokokvalitetnoj dugotrajnoj skrbi, u skladu s Preporukom Vijeća o pristupu cjenovno pristupačnoj visokokvalitetnoj dugotrajnoj skrbi, i zdravstvenim uslugama, uključujući prevenciju i promicanje zdravstvene skrbi, posebno je relevantan s obzirom na potencijalne buduće zdravstvene rizike i u kontekstu društava koja stare. ***Također je potrebno poticati donošenje mjera za smanjenje postojeće razlike u kupovnoj moći među regijama i unutar država članica, s obzirom na to da uključivija uzlazna socioekonomska konvergencija može pozitivno utjecati na raspodjelu mogućnosti diljem Unije. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti nedovoljno plaćenim zanimanjima, na primjer učiteljima i ostalim stručnjacima u obrazovanju, stručnjacima u socijalnom i zdravstvenom sektoru, radnicima u prometu i poljoprivredi. Naposljetku, države članice trebale bi u svoje akademske kurikulume uključiti programe kojima se promiče razumijevanje i uvažavanje temeljnih načela Unije, kao što su demokracija, ljudska prava i vladavina prava, kako bi se potaknula veća osviještenost mladih o europskom demokratskom životu i njihovo aktivno sudjelovanje u njemu.***
([39]) Preporuka Vijeća od 30. siječnja 2023. o primjerenom minimalnom dohotku kojim se osigurava aktivno uključivanje (SL C 41, 3.2.2023., str. 1.).	([39]) Preporuka Vijeća od 30. siječnja 2023. o primjerenom minimalnom dohotku kojim se osigurava aktivno uključivanje (SL C 41, 3.2.2023., str. 1.).

Amandman 12

Prijedlog odluke

Uvodna izjava 13. – stavak 2.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
Trebalo bi dodatno raditi na ostvarivanju potencijala osoba s invaliditetom da doprinose gospodarskom rastu i društvenom razvoju, u skladu sa Strategijom o pravima osoba s invaliditetom ([40]), u kojoj su države članice pozvane da utvrde ciljeve za osobe s invaliditetom u pogledu zapošljavanja i obrazovanja odraslih. U strateškom okviru EU-a za Rome ističe se kapacitet marginaliziranih romskih zajednica za smanjenje nedostatka radne snage i vještina te se nastoji smanjiti jaz u zapošljavanju između Roma i opće populacije za najmanje polovinu ([41]). Nove tehnologije i radna mjesta koja se neprestano mijenjaju i razvijaju u cijeloj Uniji omogućavaju fleksibilnije radne uvjete te bolju produktivnost i ravnotežu između poslovnog i privatnog života, istodobno doprinoseći ispunjavanju zelenih obveza Unije. Taj razvoj donosi i nove izazove na tržišta rada, što utječe na radne uvjete, zdravlje i sigurnost na radu te djelotvoran pristup radnika i samozaposlenih osoba odgovarajućoj socijalnoj zaštiti. Države članice trebale bi osigurati da novi oblici organizacije rada doprinesu stvaranju kvalitetnih radnih mjesta, zdravih i sigurnih radnih okruženja i primjerenih radnih uvjeta te ravnoteže između poslovnog i privatnog života, uz zadržavanje postojećih radničkih i socijalnih prava te jačanje europskog socijalnog modela.	Trebalo bi dodatno raditi na ostvarivanju potencijala osoba s invaliditetom da doprinose gospodarskom rastu i društvenom razvoju, u skladu sa Strategijom o pravima osoba s invaliditetom ([40]), u kojoj su države članice pozvane da utvrde ciljeve za osobe s invaliditetom u pogledu zapošljavanja i obrazovanja odraslih. U strateškom okviru EU-a za Rome ističe se kapacitet marginaliziranih romskih zajednica za smanjenje nedostatka radne snage i vještina te se nastoji smanjiti jaz u zapošljavanju između Roma i opće populacije za najmanje polovinu ([41]). Nove tehnologije i radna mjesta koja se neprestano mijenjaju i razvijaju u cijeloj Uniji omogućavaju fleksibilnije radne uvjete te bolju produktivnost i ravnotežu između poslovnog i privatnog života, istodobno doprinoseći ispunjavanju zelenih obveza Unije. Taj razvoj donosi i nove izazove na tržišta rada, što utječe na radne uvjete, zdravlje i sigurnost na radu te djelotvoran pristup radnika i samozaposlenih osoba odgovarajućoj socijalnoj zaštiti. Države članice trebale bi osigurati da novi oblici organizacije rada doprinesu stvaranju kvalitetnih radnih mjesta, zdravih i sigurnih radnih okružja i primjerenih radnih uvjeta te ravnoteže između poslovnog i privatnog života ***te aktivnom i zdravom starenju***, uz zadržavanje postojećih radničkih i socijalnih prava te jačanje europskog socijalnog modela.
([40]) COM(2021) 101 final.	([40]) COM(2021)0101.
([41]) Strateški okvir EU-a za jednakost, uključivanje i sudjelovanje Roma za razdoblje 2020. – 2030., COM(2020) 620 final.	([41]) Strateški okvir EU-a za jednakost, uključivanje i sudjelovanje Roma za razdoblje 2020. – 2030., COM(2020)0620.

Amandman 13

Prijedlog odluke

Prilog – smjernica 5. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
Države članice trebale bi aktivno promicati održivo socijalno tržišno gospodarstvo te olakšavati i podupirati ulaganja u otvaranje kvalitetnih radnih mjesta, uz iskorištavanje potencijala povezanog s digitalnom i zelenom tranzicijom, s obzirom na glavnu ciljnu vrijednost na razini EU-a i nacionalnoj razini u pogledu zapošljavanja za 2030. U tu svrhu trebale bi ***smanjiti prepreke s kojima se poduzeća susreću pri zapošljavanju,*** poticati odgovorno poduzetništvo i stvarno samozapošljavanje, ***a*** posebice podupirati osnivanje i rast mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća, među ostalim olakšavanjem pristupa financiranju. Države članice trebale bi aktivno promicati razvoj socijalne ekonomije, uključujući	Države članice trebale bi aktivno promicati održivo socijalno tržišno gospodarstvo te olakšavati i podupirati ulaganja u otvaranje kvalitetnih radnih mjesta, uz iskorištavanje potencijala povezanog s digitalnom i zelenom tranzicijom, s obzirom na glavnu ciljnu vrijednost na razini EU-a i nacionalnoj razini u pogledu zapošljavanja za 2030. ***Ako se dobro pripremi i temeljito financira, tranzicija na održiva, obnovljiva i kružna gospodarstva stvara potencijal za otvaranje znatnog broja novih radnih mjesta i za transformaciju postojećih radnih mjesta u zelena i održiva radna mjesta u većini sektora.*** U tu svrhu ***države članice*** trebale bi ***olakšati zapošljavanje ljudi od strane poduzeća, znatno ulagati u zelenu***

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
socijalna poduzeća, i iskoristiti njezin puni potencijal. Trebale bi razviti relevantne mjere i strategije za socijalnu ekonomiju**,** poticati socijalne inovacije i poslovne modele kojima se stvaraju kvalitetne mogućnosti zapošljavanja i osigurava socijalna skrb, posebno na lokalnoj razini, među ostalim u kružnom gospodarstvu i na područjima koja su najviše pogođena prelaskom na zeleno gospodarstvo, uključujući ciljanom financijskom i tehničkom potporom.	***tranziciju te*** poticati ***strukovno obrazovanje i osposobljavanje,*** odgovorno poduzetništvo i stvarno samozapošljavanje, ***među ostalim žena, mladih, starijih osoba i ostalih skupina u nepovoljnom položaju.*** Posebice ***bi trebale*** podupirati osnivanje i rast mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća, među ostalim olakšavanjem ***boljeg*** pristupa financiranju. Države članice trebale bi ***u potpunosti provesti Akcijski plan EU-a za socijalnu ekonomiju i zeleni plan te*** aktivno promicati razvoj socijalne ekonomije, uključujući socijalna poduzeća, i iskoristiti njezin puni potencijal. Trebale bi razviti relevantne mjere i strategije za socijalnu ekonomiju ***te*** poticati socijalne inovacije. ***Države članice trebale bi*** poticati socijalne inovacije i poslovne modele kojima se stvaraju kvalitetne mogućnosti zapošljavanja i osigurava socijalna skrb, posebno na lokalnoj razini, među ostalim u kružnom gospodarstvu i na područjima koja su najviše pogođena prelaskom na zeleno gospodarstvo, uključujući ciljanom financijskom i tehničkom potporom.

Amandman 14

Prijedlog odluke

Prilog – smjernica 5. – stavak 2.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
Za jačanje otpornosti na moguće gospodarske šokove i/ili šokove na tržištu rada važnu ulogu imaju dobro osmišljeni programi skraćenog radnog vremena i slični aranžmani. ***Oni*** mogu pomoći u strukturnim transformacijama olakšavanjem i podupiranjem procesa restrukturiranja i preraspodjele radne snage iz sektora u opadanju na sektore u nastajanju, čime se povećava produktivnost, zadržavaju radna mjesta i pomaže u modernizaciji gospodarstva, među ostalim razvojem povezanih vještina. Trebalo bi osmisliti poticaje za zapošljavanje i tranziciju te mjere usavršavanja i prekvalifikacije kako bi se poduprlo otvaranje kvalitetnih radnih mjesta i prelaske s jednog radnog mjesta na drugo tijekom cijelog radnog vijeka te odgovorilo na problem nedostatka radne snage i vještina, među ostalim s obzirom na digitalnu i zelenu transformaciju, demografske promjene te učinak agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine.	Za jačanje otpornosti na moguće gospodarske šokove i/ili šokove na tržištu rada važnu ulogu imaju dobro osmišljeni programi skraćenog radnog vremena***, kao što su oni razvijeni u kontekstu Europskog instrumenta za privremenu potporu radi smanjenja rizika od nezaposlenosti u izvanrednoj situaciji,*** i slični aranžmani. ***Države članice trebale bi se baviti posljedicama sadašnjih i budućih kriza, uključujući sve veće učinke klimatskih promjena, kao što su toplinski valovi, suše ili šumski požari, na tržište rada. Programi skraćenog radnog vremena*** mogu pomoći u strukturnim transformacijama olakšavanjem i podupiranjem procesa restrukturiranja i preraspodjele radne snage iz sektora u opadanju na sektore u nastajanju, čime se povećava produktivnost, zadržavaju radna mjesta i pomaže u modernizaciji gospodarstva, među ostalim razvojem povezanih vještina. Trebalo bi osmisliti poticaje za zapošljavanje i tranziciju***, cjeloživotno učenje, strukovno obrazovanje i osposobljavanje*** te mjere usavršavanja i prekvalifikacije***, koji bi se razvijali u bliskoj suradnji sa socijalnim partnerima,*** kako bi se poduprlo otvaranje kvalitetnih radnih mjesta i prelaske s jednog radnog mjesta na drugo tijekom cijelog radnog vijeka te odgovorilo na problem nedostatka radne snage i vještina, među ostalim s obzirom na digitalnu i zelenu transformaciju, demografske promjene te učinak agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine. ***Poteškoće u zapošljavanju i nedostatak radne snage posebno prevladavaju u sektorima sa zahtjevnim radnim uvjetima i lošom kvalitetom radnih mjesta. Stvaranje kvalitetnih radnih mjesta i provedba strategija zadržavanja stoga su ključni za privlačenje kvalificiranih radnika. Države članice trebale bi poticati poslodavce na to da osiguraju pristojne uvjete rada i zapošljavanja te da ulažu u svoju radnu snagu.***

Amandman 16

Prijedlog odluke

Prilog – smjernica 5. – stavak 4.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
Države članice, uključujući one u kojima postoje zakonske minimalne plaće, trebale bi promicati kolektivno pregovaranje o određivanju plaća i osigurati djelotvorno sudjelovanje socijalnih partnera na transparentan i predvidljiv način i tako omogućiti odgovarajuće prilagođavanje plaća kretanjima produktivnosti te stvarati uvjete za pravedne plaće koje omogućuju dostojan životni standard, pri čemu bi posebnu pozornost trebale posvetiti skupinama s nižim i srednjim prihodima radi postizanja uzlazne socioekonomske konvergencije. U okviru mehanizama određivanja plaća trebalo bi uzeti u obzir i socioekonomske uvjete, što uključuje rast zaposlenosti, konkurentnost, kupovnu moć te regionalna i sektorska kretanja. Poštujući nacionalnu praksu i autonomiju socijalnih partnera, države članice i socijalni partneri trebali bi osigurati da svi radnici imaju adekvatne plaće ostvarivanjem koristi, izravno ili neizravno, od kolektivnih ugovora ili odgovarajućih zakonskih minimalnih plaća, uzimajući u obzir njihov učinak na konkurentnost, otvaranje kvalitetnih radnih mjesta, kupovnu moć i siromaštvo unatoč zaposlenju.	Države članice, uključujući one u kojima postoje zakonske minimalne plaće, trebale bi promicati kolektivno pregovaranje o određivanju plaća i osigurati djelotvorno sudjelovanje socijalnih partnera na transparentan i predvidljiv način i tako omogućiti odgovarajuće prilagođavanje plaća ***dugoročnim*** kretanjima produktivnosti***, inflaciji i troškovima života*** te stvarati uvjete za pravedne plaće koje ***svim radnicima*** omogućuju dostojan životni standard, pri čemu bi posebnu pozornost trebale posvetiti skupinama s nižim i srednjim prihodima radi postizanja uzlazne socioekonomske konvergencije. U okviru mehanizama određivanja plaća trebalo bi uzeti u obzir i socioekonomske uvjete, što uključuje rast zaposlenosti, konkurentnost, kupovnu moć te regionalna i sektorska kretanja. Poštujući nacionalnu praksu i autonomiju socijalnih partnera, države članice i socijalni partneri trebali bi osigurati da svi radnici imaju adekvatne plaće ostvarivanjem koristi, izravno ili neizravno, od kolektivnih ugovora ili odgovarajućih zakonskih minimalnih plaća, uzimajući u obzir njihov učinak na konkurentnost, otvaranje kvalitetnih radnih mjesta, kupovnu moć i siromaštvo unatoč zaposlenju.

Amandman 17

Prijedlog odluke

Prilog – smjernica 5. – stavak 4.a (novi)

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
	Kako bi se izbjeglo premještanje poduzeća koja su primila europsku potporu, ključno je preispitati postojeća pravila o državnim potporama i programe financiranja te uspostaviti strateška rješenja za zadržavanje industrijske baze u Uniji. To uključuje jačanje europske strateške autonomije i promicanje snažne europske industrijske politike. Nadalje, tranzicija mora biti popraćena socijalnim mjerama i mjerama zapošljavanja kako bi se osigurala pravedna tranzicija za sve i osiguralo da tijekom tog procesa nijedan radnik ili zajednica ne bude zapostavljen.

Amandman 18

Prijedlog odluke

Prilog – smjernica 6. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
U kontekstu digitalne i zelene tranzicije, demografskih promjena i agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine države članice trebale bi promicati održivost, produktivnost, konkurentnost, zapošljivost i razvoj ***ljudskog kapitala poticanjem stjecanja*** vještina i kompetencija tijekom cijelog života i odgovaranjem na trenutačne i buduće potrebe tržišta rada, i s obzirom na glavnu ciljnu vrijednost na razini EU-a i nacionalnoj razini u pogledu vještina za 2030. Države članice trebale bi modernizirati svoje sustave obrazovanja i osposobljavanja i ulagati u njih kako bi osigurale visokokvalitetno i uključivo obrazovanje i osposobljavanje, uključujući strukovno obrazovanje i osposobljavanje, poboljšale obrazovne ishode i stjecanje vještina i kompetencija potrebnih za zelenu i digitalnu tranziciju te osigurati pristup digitalnom učenju, jezičnom osposobljavanju (npr. u slučaju izbjeglica, među ostalim iz Ukrajine ili radi olakšavanja pristupa tržištu rada u prekograničnim regijama) i stjecanje poduzetničkih vještina. Države članice trebale bi surađivati sa socijalnim partnerima, pružateljima obrazovanja i osposobljavanja, poduzećima i drugim dionicima, među ostalim u kontekstu akcijskog plana za rješavanje problema nedostatka radne snage i vještina koji je Komisija predložila u ožujku 2024., kako bi se uklonile strukturne slabosti u sustavima obrazovanja i osposobljavanja te poboljšala njihova kvaliteta i relevantnost za tržište rada, uključujući ciljanom financijskom i tehničkom potporom. Time bi se pridonijelo i zelenoj i digitalnoj tranziciji, rješavanju problema neusklađenosti ponude i potražnje vještina i nedostatka radne snage, među ostalim za aktivnosti povezane s industrijama s nultom neto stopom emisija i digitalnim industrijama, uključujući one relevantne za gospodarsku sigurnost EU-a, te aktivnosti povezane sa zelenom tranzicijom, kao što su uvođenje energije iz obnovljivih izvora ili obnova zgrada.	U kontekstu digitalne i zelene tranzicije, demografskih promjena i agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine države članice trebale bi promicati održivost, produktivnost, ***uključivosti,*** konkurentnost, zapošljivost i razvoj ***i stjecanje*** vještina i kompetencija tijekom cijelog života i odgovaranjem na trenutačne i buduće potrebe tržišta rada, i s obzirom na glavnu ciljnu vrijednost na razini EU-a i nacionalnoj razini u pogledu vještina za 2030. Države članice trebale bi modernizirati svoje sustave obrazovanja i osposobljavanja i ulagati u njih kako bi osigurale visokokvalitetno i uključivo obrazovanje i osposobljavanje, uključujući strukovno obrazovanje i osposobljavanje, poboljšale obrazovne ishode i stjecanje vještina i kompetencija potrebnih za zelenu i digitalnu tranziciju te osigurati pristup digitalnom učenju, jezičnom osposobljavanju (npr. u slučaju izbjeglica, među ostalim iz Ukrajine ili radi olakšavanja pristupa tržištu rada u prekograničnim regijama) i stjecanje poduzetničkih vještina***, koja još nisu uključena u tipične obrazovne planove***. Države članice trebale bi surađivati sa socijalnim partnerima, pružateljima obrazovanja i osposobljavanja, poduzećima i drugim dionicima, među ostalim u kontekstu akcijskog plana za rješavanje problema nedostatka radne snage i vještina koji je Komisija predložila u ožujku 2024., kako bi se uklonile strukturne slabosti u sustavima obrazovanja i osposobljavanja te poboljšala njihova kvaliteta i relevantnost za tržište rada, uključujući ciljanom financijskom i tehničkom potporom. ***Trebalo bi poticati pravo na plaćeni dopust za stručno osposobljavanje u profesionalne svrhe kako bi se radnicima omogućilo besplatno pohađanje programa osposobljavanja tijekom radnog vremena, u skladu s relevantnim konvencijama Međunarodne organizacije rada.*** Time bi se pridonijelo i zelenoj i digitalnoj tranziciji, rješavanju problema neusklađenosti ponude i potražnje vještina i nedostatka radne snage, među ostalim za aktivnosti povezane s industrijama s nultom neto stopom emisija i digitalnim industrijama, uključujući one relevantne za gospodarsku sigurnost EU-a, te aktivnosti povezane sa zelenom tranzicijom, kao što su uvođenje energije iz obnovljivih izvora ili obnova zgrada. ***Pristojni radni uvjeti, koji, među ostalim, obuhvaćaju pravedne plaće, standardne ugovore o radu, pristup socijalnoj zaštiti, mogućnosti cjeloživotnog učenja, sigurnost i zdravlje na radu, dobru ravnotežu između poslovnog i privatnog života, razumno radno vrijeme, zastupljenost radnika, demokraciju na radnom mjestu i kolektivno pregovaranje, imaju ključnu ulogu u privlačenju i zadržavanju kvalificiranih radnika.***

Amandman 19

Prijedlog odluke

Prilog – smjernica 6. – stavak 2.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti poboljšanju obrazovnih rezultata mladih, posebno u području osnovnih vještina. Potrebno je djelovati kako bi se odgovorilo na izazove s kojima se suočava nastavnička struka, uključujući njezinu privlačnost, rješavanje problema nedostatka nastavnika i potrebu za ulaganjem u kompetencije učitelja i nastavnika u području digitalnih vještina. U sustavima obrazovanja i osposobljavanja svi bi učenici i polaznici trebali steći ključne kompetencije, uključujući osnovne i digitalne vještine, te transverzalne kompetencije i sposobnost kritičkog razmišljanja s obzirom na prijetnju koju predstavljaju dezinformacije, kako bi se postavili temelji za prilagodljivost i otpornost tijekom života, osiguravajući pritom da su učitelji i nastavnici spremni poticati te kompetencije kod učenika i polaznika. Države članice trebale bi pomoći radno sposobnim odraslim osobama da pristupe osposobljavanju te povećati poticaje i motivaciju pojedinaca za traženje osposobljavanja, među ostalim, prema potrebi, individualnim računima za učenje**,** te osiguravanjem njihove prenosivosti prilikom promjene radnog mjesta, kao i putem pouzdanog sustava procjene kvalitete osposobljavanja. Države članice trebale bi razmotriti upotrebu mikrokvalifikacija za potporu cjeloživotnom učenju i zapošljivosti. Svima bi trebale omogućiti da predviđaju potrebe tržišta rada i bolje im se prilagode, posebice kontinuiranim usavršavanjem i prekvalifikacijom te pružanjem integriranog usmjeravanja i savjetovanja, u svrhu podupiranja pravedne i poštene tranzicije za sve, jačanja rezultata u području zapošljavanja i socijalnih pitanja te produktivnosti, rješavanja pitanja manjka radne snage i neusklađenosti postojećih i traženih vještina, poboljšanja opće otpornosti gospodarstva na šokove i olakšavanja potencijalnih prilagodbi.	Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti poboljšanju obrazovnih rezultata mladih, ***ako je to potrebno,*** posebno u području osnovnih vještina. Potrebno je djelovati kako bi se odgovorilo na izazove s kojima se suočava nastavnička struka, uključujući njezinu privlačnost, rješavanje problema nedostatka nastavnika i potrebu za ulaganjem u kompetencije učitelja i nastavnika u području digitalnih vještina. U sustavima obrazovanja i osposobljavanja svi bi učenici i polaznici trebali steći ključne kompetencije, uključujući osnovne i digitalne vještine, te transverzalne kompetencije i sposobnost kritičkog razmišljanja s obzirom na prijetnju koju predstavljaju dezinformacije, kako bi se postavili temelji za prilagodljivost i otpornost tijekom života, ***koji su potrebni za uspješne tranzicije, pogotovo u kontekstu klimatskih promjena,*** osiguravajući pritom da su učitelji i nastavnici spremni poticati te kompetencije kod učenika i polaznika. Države članice trebale bi pomoći radno sposobnim odraslim osobama da pristupe osposobljavanju te povećati poticaje i motivaciju pojedinaca za traženje osposobljavanja, među ostalim, prema potrebi, individualnim računima za učenje te osiguravanjem njihove prenosivosti prilikom promjene radnog mjesta, kao i putem pouzdanog sustava procjene kvalitete osposobljavanja. Države članice trebale bi razmotriti upotrebu mikrokvalifikacija za potporu cjeloživotnom učenju i zapošljivosti. Svima bi trebale omogućiti da predviđaju potrebe tržišta rada i bolje im se prilagode, posebice kontinuiranim usavršavanjem i prekvalifikacijom te pružanjem integriranog usmjeravanja i savjetovanja, u svrhu podupiranja pravedne i poštene tranzicije za sve***, pri čemu posebnu pozornost treba posvetiti radnicima starijima od 50 godina***, jačanja rezultata u području zapošljavanja i socijalnih pitanja te produktivnosti, rješavanja pitanja manjka radne snage i neusklađenosti postojećih i traženih vještina, poboljšanja opće otpornosti gospodarstva na šokove i olakšavanja potencijalnih prilagodbi.

Amandman 20

Prijedlog odluke

Prilog – smjernica 6. – stavak 3.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
Države članice trebale bi poticati jednake mogućnosti za sve uklanjanjem nejednakosti u sustavima obrazovanja i osposobljavanja, uključujući u smislu regionalne pokrivenosti. Konkretno, djeci bi trebalo omogućiti pristup cjenovno pristupačnom i visokokvalitetnom ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, u skladu s novim „ciljevima iz Barcelone" i europskim jamstvom za djecu, države članice trebale bi povećati ukupnu razinu kvalifikacija, smanjiti broj osoba koje rano napuštaju obrazovanje i osposobljavanje, podupirati	Države članice trebale bi poticati jednake mogućnosti za sve uklanjanjem nejednakosti u sustavima obrazovanja i osposobljavanja, uključujući u smislu regionalne pokrivenosti. Konkretno, djeci bi trebalo omogućiti pristup cjenovno pristupačnom i visokokvalitetnom ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, u skladu s novim „ciljevima iz Barcelone" i europskim jamstvom za djecu, države članice trebale bi povećati ukupnu razinu kvalifikacija, smanjiti broj osoba koje rano napuštaju obrazovanje i osposobljavanje, podupirati

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
jednak pristup obrazovanju za djecu iz skupina u nepovoljnom položaju i udaljenih područja, povećati privlačnost strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, podupirati pristup tercijarnom obrazovanju i njegovo završavanje te povećati broj osoba s diplomom u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM) u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju i tercijarnom obrazovanju, posebno žena. Trebalo bi podupirati i najviše rezultate i izvrsnost u obrazovnim ishodima s obzirom na njihovu ulogu u poticanju budućeg inovacijskog potencijala EU-a. Države članice trebale bi mladima olakšati prijelaz iz obrazovanja na tržište rada kvalitetnim pripravništvom i naukovanjem te povećati sudjelovanje odraslih u kontinuiranom učenju, posebno među učenicima i polaznicima u nepovoljnom položaju i najmanje kvalificiranima. Uzimajući u obzir nove zahtjeve digitalnog i zelenog društva te društva koje stari, države članice trebale bi unaprijediti i povećati ponudu i primjenu fleksibilnog početnog i trajnog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, pospješiti učenje kroz rad u svojim sustavima strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, među ostalim u okviru pristupačnog, kvalitetnog i učinkovitog naukovanja, te podupirati niskokvalificirane odrasle osobe da zadrže svoju zapošljivost. Nadalje, države članice trebale bi povećati relevantnost tercijarnog obrazovanja i***, prema potrebi,*** istraživanja za tržište rada, poboljšati praćenje i predviđanje vještina, povećati vidljivost i usporedivost vještina i kvalifikacija, uključujući one stečene u inozemstvu, te osigurati dosljedniju primjenu klasifikacija na razini EU-a (tj. ESCO), te povećati mogućnosti za priznavanje i vrednovanje vještina i kompetencija stečenih izvan formalnog obrazovanja i osposobljavanja, među ostalim za izbjeglice i osobe obuhvaćene privremenom zaštitom. Osim iskorištavanja neiskorištenog potencijala domaće radne snage EU-a, ***privlačenje talenata i vještina iz trećih zemalja upravljanjem migracijama*** i sprečavanjem izrabljivačkih radnih uvjeta može pridonijeti i rješavanju problema nedostatka vještina i radne snage, uključujući one povezane sa zelenom i digitalnom tranzicijom, kao što su sektori u području STEM-a ***te*** zdravstvo i dugotrajna skrb.	jednak pristup obrazovanju za djecu iz skupina u nepovoljnom položaju i udaljenih područja, povećati privlačnost strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, podupirati pristup tercijarnom obrazovanju i njegovo završavanje te povećati broj osoba s diplomom u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM) u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju i tercijarnom obrazovanju, posebno žena. Trebalo bi podupirati i najviše rezultate i izvrsnost u obrazovnim ishodima s obzirom na njihovu ulogu u poticanju budućeg inovacijskog potencijala EU-a. Države članice trebale bi mladima olakšati prijelaz iz obrazovanja na tržište rada kvalitetnim***, plaćenim*** pripravništvom i naukovanjem te povećati sudjelovanje odraslih u kontinuiranom učenju, posebno među učenicima i polaznicima u nepovoljnom položaju i najmanje kvalificiranima. Uzimajući u obzir nove zahtjeve digitalnog i zelenog društva te društva koje stari, države članice trebale bi unaprijediti i povećati ponudu i primjenu fleksibilnog početnog i trajnog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, pospješiti učenje kroz rad u svojim sustavima strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, među ostalim u okviru pristupačnog, kvalitetnog i učinkovitog naukovanja, te podupirati niskokvalificirane odrasle osobe da zadrže svoju zapošljivost. Nadalje, države članice trebale bi ***, prema potrebi,*** povećati relevantnost tercijarnog obrazovanja i istraživanja za tržište rada, poboljšati praćenje i predviđanje vještina, povećati vidljivost i usporedivost vještina i kvalifikacija, uključujući one stečene u inozemstvu, te osigurati dosljedniju primjenu klasifikacija na razini EU-a (tj. ESCO), te povećati mogućnosti za priznavanje i vrednovanje vještina i kompetencija stečenih izvan formalnog obrazovanja i osposobljavanja, među ostalim za izbjeglice i osobe obuhvaćene privremenom zaštitom. Osim iskorištavanja neiskorištenog potencijala domaće radne snage EU-a, ***stvaranje zakonitog načina dolaska migranata*** i sprečavanjem izrabljivačkih radnih uvjeta ***osiguravanjem jednakog postupanja prema lokalnim radnicima*** i ***državljanima trećih zemalja,*** može pridonijeti i rješavanju problema nedostatka vještina i radne snage, uključujući one povezane sa zelenom i digitalnom tranzicijom, kao što su sektori u području STEM-a ***ali i*** zdravstvo i dugotrajna skrb***, obrazovanje, promet i građevinarstvo. Države članice također bi trebale osigurati da migracija radne snage ne dovede do pogoršanja postojećih radnih uvjeta za domaće radnike. Donošenje baze talenata EU-a, u kombinaciji s ambicioznim prenošenjem Direktive o plavoj karti EU-a, moglo bi pružiti mogućnosti za rješavanje problema nedostatka radne snage na svim razinama vještina i u svim sektorima.***

Amandman 21

Prijedlog odluke

Prilog – smjernica 6. – stavak 4.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
Države članice trebale bi nezaposlenim i neaktivnim osobama pružiti djelotvornu, pravodobnu, koordiniranu i prilagođenu pomoć koja se temelji na pružanju potpore u traženju posla, osposobljavanju, usavršavanju i prekvalifikaciji i pristupu drugim potpornim uslugama, uz posvećivanje posebne pozornosti ranjivim skupinama i osobama koje su pogođene zelenom i digitalnom tranzicijom ili šokovima na tržištu rada. Kako bi se znatno smanjila i spriječila dugoročna i strukturna nezaposlenost, trebalo bi što je prije moguće provesti sveobuhvatne strategije koje uključuju detaljne individualne procjene nezaposlenih osoba***, a najkasnije 18 mjeseci nakon početka nezaposlenosti***. Nezaposlenost mladih i pitanje mladih koji ne rade, nisu u sustavu redovitog obrazovanja te nisu u sustavu obrazovanja odraslih (NEET) trebalo bi i dalje rješavati sprečavanjem ranog napuštanja obrazovanja i osposobljavanja i strukturnim poboljšanjem prelaska iz škole na posao, među ostalim potpunom provedbom ojačane Garancije za mlade, koja bi isto tako trebala podupirati prilike za kvalitetno zapošljavanje mladih. Osim toga, države članice trebale bi intenzivnije isticati kako zelena i digitalna tranzicija pružaju novu perspektivu za budućnost i prilike za mlade na tržištu rada.	Države članice trebale bi nezaposlenim i neaktivnim osobama pružiti djelotvornu, pravodobnu, koordiniranu i prilagođenu pomoć koja se temelji na pružanju potpore u traženju posla, osposobljavanju, usavršavanju i prekvalifikaciji i pristupu drugim potpornim uslugama, uz posvećivanje posebne pozornosti ranjivim skupinama i osobama koje su pogođene ***nužnom*** zelenom i digitalnom tranzicijom ili šokovima na tržištu rada. Kako bi se znatno smanjila i spriječila dugoročna i strukturna nezaposlenost, trebalo bi što je prije moguće provesti sveobuhvatne strategije koje uključuju detaljne individualne procjene nezaposlenih osoba. Nezaposlenost mladih i pitanje mladih koji ne rade, nisu u sustavu redovitog obrazovanja te nisu u sustavu obrazovanja odraslih (NEET) trebalo bi i dalje rješavati sprečavanjem ranog napuštanja obrazovanja i osposobljavanja i strukturnim poboljšanjem prelaska iz škole na posao, među ostalim potpunom provedbom ojačane Garancije za mlade, koja bi isto tako trebala podupirati prilike za kvalitetno zapošljavanje mladih. Osim toga, države članice trebale bi intenzivnije isticati kako zelena i digitalna tranzicija pružaju novu perspektivu za budućnost i prilike za mlade na tržištu rada.

Amandman 22

Prijedlog odluke

Prilog – smjernica 6. – stavak 5.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
Države članice trebale bi nastojati ukloniti prepreke sudjelovanju na tržištu rada i čimbenike koji odvraćaju od sudjelovanja na tržištu rada te osigurati poticaje za sudjelovanje na njemu, posebno za osobe s niskim dohotkom, osobe koje ostvaruju drugi dohodak u kućanstvu (a to su često žene) i one koje su najudaljenije od tržišta rada, uključujući osobe migrantskog podrijetla i ***marginalizirane*** pripadnike romske zajednice. S obzirom na velik manjak radne snage u određenim zanimanjima i sektorima (posebno u sektorima u području STEM-a, zdravstvenoj i dugotrajnoj skrbi, obrazovanju, prometu i građevinarstvu), države članice trebale bi doprinijeti jačanju ponude radne snage, posebno promicanjem primjerenih plaća i radnih uvjeta, osiguravanjem da se oblikovanjem poreznih sustava i sustava naknada ***potiče*** sudjelovanje na tržištu rada te da aktivne politike tržišta rada budu djelotvorne i pristupačne, uz poštovanje uloge socijalnih partnera. Države članice trebale bi podupirati i radno okruženje prilagođeno za osobe s invaliditetom, među ostalim s	Države članice trebale bi nastojati ukloniti prepreke sudjelovanju na tržištu rada i čimbenike koji odvraćaju od sudjelovanja na tržištu rada te osigurati poticaje za sudjelovanje na njemu, posebno za osobe s niskim dohotkom, osobe koje ostvaruju drugi dohodak u kućanstvu (a to su često žene) i one koje su najudaljenije od tržišta rada, uključujući osobe migrantskog podrijetla i pripadnike romske zajednice. S obzirom na velik manjak radne snage u određenim zanimanjima i sektorima (posebno u sektorima u području STEM-a, zdravstvenoj i dugotrajnoj skrbi, obrazovanju, prometu i građevinarstvu), države članice trebale bi doprinijeti jačanju ponude radne snage, posebno promicanjem primjerenih plaća i ***pristojnih*** radnih uvjeta, osiguravanjem da se oblikovanjem poreznih sustava i sustava naknada ***podupire*** sudjelovanje na tržištu rada te da aktivne politike tržišta rada budu djelotvorne i pristupačne, uz poštovanje uloge socijalnih partnera. Države članice trebale bi podupirati i radno okruženje prilagođeno za osobe s invaliditetom, među ostalim s pomoću

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
pomoću ciljane financijske i tehničke potpore, informiranja i usluga koje im omogućuju sudjelovanje na tržištu rada i u društvu. Trebalo bi riješiti pitanje rodnih razlika i rodnih stereotipa u zapošljavanju i u plaćama. Države članice trebale bi osigurati rodnu ravnopravnost i veće sudjelovanje žena na tržištu rada, među ostalim osiguravanjem jednakih mogućnosti i napredovanja u karijeri te uklanjanjem prepreka za njihov pristup vodećim pozicijama na svim razinama donošenja odluka, kao i suzbijanjem nasilja i uznemiravanja na radnome mjestu, što je problem koji uglavnom pogađa žene. Trebalo bi osigurati jednaku plaću za jednak rad ili rad jednake vrijednosti te transparentnost plaća. Trebalo bi promicati usklađivanje poslovnog, obiteljskog i privatnog života žena i muškaraca, posebno osiguravanjem cjenovno pristupačne i kvalitetne dugotrajne skrbi te usluga ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, kao i odgovarajućim politikama u kojima se odražavaju promjene koje donosi digitalizacija u svijetu rada. Države članice trebale bi osigurati da se roditeljima i drugim osobama koje imaju obvezu skrbiti o drugima omogući pristup primjerenom obiteljskom dopustu i fleksibilnim radnim uvjetima kako bi ostvarili ravnotežu između poslovnog, obiteljskog i privatnog života te bi trebale promicati uravnoteženo ostvarivanje tih prava među roditeljima.	ciljane financijske i tehničke potpore, informiranja i usluga koje im omogućuju sudjelovanje na tržištu rada i u društvu***, pri čemu bi socijalna ekonomija mogla igrati ključnu ulogu u osiguravanju kvalitetnih radnih mjesta za osobe s invaliditetom. Različite smjernice razvijene u sklopu paketa za zapošljavanje u okviru Europske strategije o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2023. do 2030. trebale bi se u potpunosti provesti na radnim mjestima. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti pravu na razumnu prilagodbu, primjeni strategija zadržavanja i borbi protiv diskriminirajućih praksi***. Trebalo bi riješiti pitanje rodnih razlika i rodnih stereotipa u zapošljavanju***, odabiru zanimanja*** i u plaćama***, kao i pitanje rodno podijeljenih tržišta rada, koja odražavaju sustavne rodne razlike u pristupu relevantnom obrazovanju i osposobljavanju***. Države članice trebale bi osigurati rodnu ravnopravnost i veće sudjelovanje žena na tržištu rada, među ostalim osiguravanjem jednakih mogućnosti i napredovanja u karijeri te uklanjanjem prepreka za njihov pristup vodećim pozicijama na svim razinama donošenja odluka, kao i suzbijanjem nasilja i uznemiravanja na radnome mjestu, što je problem koji uglavnom pogađa žene. Trebalo bi osigurati jednaku plaću za jednak rad ili rad jednake vrijednosti te transparentnost plaća. Trebalo bi promicati usklađivanje poslovnog, obiteljskog i privatnog života žena i muškaraca, posebno osiguravanjem cjenovno pristupačne i kvalitetne dugotrajne skrbi te usluga ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, kao i odgovarajućim politikama u kojima se odražavaju promjene koje donosi digitalizacija u svijetu rada. ***U tom je kontekstu ključno pravo radnika na isključivanje.*** Države članice trebale bi osigurati da se roditeljima i drugim osobama koje imaju obvezu skrbiti o drugima omogući pristup primjerenom obiteljskom dopustu i fleksibilnim radnim uvjetima kako bi ostvarili ravnotežu između poslovnog, obiteljskog i privatnog života te bi trebale promicati uravnoteženo ostvarivanje tih prava među roditeljima.

Amandman 23

Prijedlog odluke

Prilog – smjernica 7. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
Kako bi države članice iskoristile dinamičnu i produktivnu radnu snagu te nove obrasce rada i poslovne modele, trebale bi surađivati sa socijalnim partnerima na uspostavi pravednih, transparentnih i predvidljivih radnih uvjeta te pritom postići ravnotežu između prava i obveza. Trebale bi smanjiti i sprečavati segmentaciju tržištâ rada, suzbijati neprijavljeni rad i lažno samozapošljavanje te poticati prijelaz na oblike zapošljavanja na neodređeno vrijeme. Propisi o zaštiti radnih mjesta, radno pravo i institucije trebali bi osigurati ***i prikladno okruženje za zapošljavanje i potrebnu fleksibilnost za poslodavce da se brzo prilagode promjenama u gospodarskom kontekstu te pritom štititi radna prava i osigurati socijalnu zaštitu, odgovarajuću razinu sigurnosti te zdravo, sigurno i*** dobro prilagođeno radno okruženje za sve radnike. Promicanje primjene fleksibilnih radnih uvjeta kao što je rad na daljinu može doprinijeti većoj zaposlenosti i uključivijim	Kako bi države članice iskoristile dinamičnu i produktivnu radnu snagu te nove obrasce rada i poslovne modele, trebale bi surađivati sa socijalnim partnerima na uspostavi pravednih, transparentnih i predvidljivih radnih uvjeta te pritom postići ravnotežu između prava i obveza. Trebale bi smanjiti i sprečavati segmentaciju tržištâ rada, suzbijati neprijavljeni rad i lažno samozapošljavanje te poticati prijelaz na oblike zapošljavanja na neodređeno vrijeme. Propisi o zaštiti radnih mjesta, radno pravo i institucije trebali bi osigurati ***zaštitu radnih prava, visoku razinu socijalne zaštite i sigurno zapošljavanje, uključivo zapošljavanje, zdravlje i sigurnost na radu, te*** dobro prilagođeno radno okruženje za sve radnike. ***Istodobno bi države članice trebale osigurati prikladno okruženje u kojem bi se poduzeća i poslodavci mogli prilagoditi promjenama. Države članice trebale bi u potpunosti provoditi propise EU-a o zdravlju i sigurnosti na radu, ukl-***

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
tržištima rada. Nadalje, države članice trebale bi podupirati radnike, poduzeća i druge aktere u digitalnoj transformaciji, među ostalim promicanjem uvođenja alata etične i pouzdane umjetne inteligencije. To mogu biti politike za usavršavanje i prekvalificiranje radnika za nova zanimanja i poticaji poduzećima za razvoj i uvođenje tehnologija koje imaju potencijal za povećanje produktivnosti, dopunjavanje ljudske radne snage i ublažavanje nedostatka radne snage u ključnim sektorima. Općenito, a posebno u digitalnom kontekstu, važno je osigurati poštovanje prava radnika u pogledu radnog vremena, radnih uvjeta, mentalnog zdravlja na radnom mjestu te ravnoteže između poslovnog i privatnog života. ***Trebalo bi sprečavati radne odnose*** koji dovode do nesigurnih radnih uvjeta, ***među ostalim*** slučajeve koji uključuju radnike koji rade putem platformi, ***osiguravanjem pravednosti***, ***transparentnosti*** i ***odgovornosti*** u upotrebi algoritama te ***borbom*** protiv zlouporabe netipičnih ugovora. U slučaju neopravdanog otkaza trebalo bi osigurati pristup djelotvornom nepristranom rješavanju sporova i pravo na pravnu zaštitu, što uključuje primjerenu naknadu ako je to primjenjivo.	***jučujući obvezujuće granične vrijednosti profesionalne izloženost, kako bi se ostvarilo smanjenje broja nesreća sa smrtnim posljedicama na radu i iskorijenio rak na radnom mjestu.*** Promicanje primjene fleksibilnih radnih uvjeta kao što je rad na daljinu može doprinijeti većoj zaposlenosti i uključivijim tržištima rada ***i može povećati mogućnosti pristupa tržištu rada prethodno isključenim skupinama radnika. Istodobno postoji opasnost da se time zamagle granice između radnog vremena i privatnog života, stoga postoji potreba za direktivom o pravu na isključivanje***. Nadalje, države članice trebale bi podupirati radnike, poduzeća i druge aktere u digitalnoj transformaciji, među ostalim promicanjem uvođenja alata etične i pouzdane umjetne inteligencije. To mogu biti politike***, razvijene u suradnji sa socijalnim partnerima,*** za usavršavanje i prekvalificiranje radnika za nova zanimanja i poticaji poduzećima za razvoj i uvođenje tehnologija koje imaju potencijal za povećanje produktivnosti, dopunjavanje ljudske radne snage i ublažavanje nedostatka radne snage u ključnim sektorima. Općenito, a posebno u digitalnom kontekstu, važno je osigurati poštovanje prava radnika i njihovu primjenu na sve radnike, ***neovisno o veličini poduzeća ili temeljnom ugovoru o radu,*** u pogledu radnog vremena, ***demokracije na radnom mjestu,*** radnih uvjeta, mentalnog zdravlja na radnom mjestu te ravnoteže između poslovnog i privatnog života. ***Moraju se spriječiti radni odnosi*** koji dovode do nesigurnih radnih uvjeta, ***kao što su lažno samozapošljavanje, lažno pripravništvo ili druge vrste prikrivenog zaposlenja, uključujući*** slučajeve koji uključuju radnike koji rade putem platformi***. Stoga je ključno da države članice provedu direktivu o poboljšanju radnih uvjeta u radu putem platforme, osiguraju da osobe koje rade putem digitalnih radnih platformi mogu u potpunosti uživati svoja prava i socijalne naknade, ojačaju inspekcije rada i uvedu odvraćajuće sankcije. Države članice trebale bi osigurati pravednost, transparentnost i odgovornost*** u upotrebi algoritama te ***boriti se*** protiv zlouporabe netipičnih ugovora. U slučaju neopravdanog otkaza trebalo bi osigurati pristup djelotvornom nepristranom rješavanju sporova i pravo na pravnu zaštitu, što uključuje primjerenu naknadu ako je to primjenjivo.

Amandman 24

Prijedlog odluke

Prilog – smjernica 7. – stavak 2.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
Politike bi trebale biti usmjerene na poboljšanje i podupiranje sudjelovanja na tržištu rada, usklađivanje s potrebama tržišta rada i tranzicije, i u kontekstu demografskih promjena, među ostalim u regijama u nepovoljnom položaju. Države članice trebale bi djelotvorno aktivirati i omogućiti onima koji mogu sudjelovati na tržištu rada da to i učine, posebno nedovoljno zastupljene skupine, kao što su žene i mladi, osobe u ranjivom položaju, poput niskokvalificiranih i dugotrajno nezaposlenih osoba, osoba s invaliditetom, osoba migrantskog podrijetla, uključujući osobe pod privremenom zaštitom, osobe iz ***marginaliziranih*** romskih zajednica i starije radnike. Države članice trebale bi ojačati opseg i djelotvornost aktivnih politika tržišta rada povećanjem njihove usmjerenosti, dosega i područja primjene i njihovim boljim povezivanjem sa socijalnim uslugama, osposobljavanjem i potporom dohotku za nezaposlene dok traže posao i na temelju njihovih prava i odgovornosti. Države članice trebale bi na najbolji način iskoristiti financijska sredstva i tehničku potporu EU-a kako bi povećale kapacitete javnih službi za zapošljavanje za pružanje pravodobne i prilagođene pomoći tražiteljima zaposlenja, odgovaranje na trenutačne i buduće potrebe tržišta rada i provedbu upravljanja koje se temelji na uspješnosti, podupirući njihov kapacitet za upotrebu podataka i digitalne tehnologije. ***U tom pogledu važnu ulogu imaju i privatne službe za zapošljavanje.***	Politike bi trebale biti usmjerene na poboljšanje i podupiranje sudjelovanja na tržištu rada, usklađivanje s potrebama tržišta rada i tranzicije, i u kontekstu demografskih promjena, među ostalim u regijama u nepovoljnom položaju. Države članice trebale bi djelotvorno aktivirati i omogućiti onima koji mogu sudjelovati na tržištu rada da to i učine, posebno nedovoljno zastupljene skupine, kao što su žene i mladi, osobe u ranjivom položaju, poput niskokvalificiranih i dugotrajno nezaposlenih osoba, osoba s invaliditetom, osoba migrantskog podrijetla, uključujući osobe pod privremenom zaštitom, osobe iz romskih zajednica i starije radnike. Države članice trebale bi ojačati opseg i djelotvornost aktivnih politika tržišta rada povećanjem njihove usmjerenosti, dosega i područja primjene i njihovim boljim povezivanjem sa socijalnim uslugama, osposobljavanjem i potporom dohotku za nezaposlene dok traže posao i na temelju njihovih prava i odgovornosti. Države članice trebale bi na najbolji način iskoristiti financijska sredstva i tehničku potporu EU-a, ***kao i nacionalne resurse,*** kako bi povećale kapacitete javnih službi za zapošljavanje za pružanje pravodobne i prilagođene pomoći tražiteljima zaposlenja, odgovaranje na trenutačne i buduće potrebe tržišta rada i provedbu upravljanja koje se temelji na uspješnosti, podupirući njihov kapacitet za upotrebu podataka i digitalne tehnologije.

Amandman 25

Prijedlog odluke

Prilog – smjernica 7. – stavak 3.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
Države članice trebale bi nezaposlenim osobama osigurati primjerenu naknadu za nezaposlenost tijekom ***razumno*** dugog razdoblja, u skladu s njihovim doprinosima i nacionalnim pravilima o ispunjavanju uvjeta za primanje naknade***. Naknade za nezaposlenost ne bi smjele odvraćati od brzog povratka na tržište rada i trebale bi biti popraćene*** aktivnim politikama tržišta rada, uključujući mjere usavršavanja i prekvalifikacije, među ostalim s obzirom na nedostatak radne snage i vještina.	Države članice trebale bi nezaposlenim osobama osigurati primjerenu naknadu za nezaposlenost tijekom ***dovoljno*** dugog razdoblja, u skladu s njihovim doprinosima i nacionalnim pravilima o ispunjavanju uvjeta za primanje naknade ***i na temelju načela nediskriminacije. To bi trebalo biti popraćeno*** aktivnim politikama tržišta rada, uključujući mjere usavršavanja i prekvalifikacije, među ostalim s obzirom na nedostatak radne snage i vještina ***i neusklađenost postojećih i traženih vještina, uz potporu mehanizama uzajamnog učenja među državama članicama***.

Amandman 26

Prijedlog odluke

Prilog – smjernica 7. – stavak 4.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
Mobilnost učenika i polaznika, naučnika i radnika trebalo bi povećati i na odgovarajući način poduprijeti, posebno za učenike i polaznike u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju s manje iskustva mobilnosti, s ciljem poboljšanja njihovih vještina i zapošljivosti, iskorištavanja punog potencijala europskog tržišta rada i doprinosa konkurentnosti na razini EU-a. Trebalo bi ukloniti prepreke mobilnosti radne snage unutar EU-a, uvođenjem postupaka za priznavanje stručnih kvalifikacija ili prijenos stečenih prava iz sustava socijalne sigurnosti. Trebalo bi osigurati pravedne i pristojne uvjete za sve koji obavljaju prekograničnu aktivnost izbjegavanjem diskriminacije i osiguravanjem jednakog postupanja kao prema građanima EU-a, provedbom nacionalnog zakonodavstva i zakonodavstva EU-a te jačanjem administrativne suradnje među nacionalnim upravama u pogledu mobilnih radnika, uz pomoć Europskog nadzornog tijela za rad.	Mobilnost učenika i polaznika, naučnika i radnika trebalo bi povećati i na odgovarajući način poduprijeti, posebno za učenike i polaznike u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju s manje iskustva mobilnosti, s ciljem poboljšanja njihovih vještina i zapošljivosti, iskorištavanja punog potencijala europskog tržišta rada i doprinosa konkurentnosti na razini EU-a. Trebalo bi ukloniti prepreke mobilnosti radne snage unutar EU-a, uvođenjem postupaka za priznavanje stručnih kvalifikacija ili prijenos stečenih prava iz sustava socijalne sigurnosti. ***Na temelju rada Radne skupine za osiguravanje primjene pravila jedinstvenog tržišta države članice trebale bi pojednostavniti i standardizirati svoje zahtjeve za izvješćivanje. Osim toga, države članice trebale bi osposobiti svoje uprave za primanje standardiziranih dokumenata na drugim jezicima Unije.*** Trebalo bi osigurati pravedne i pristojne uvjete za sve koji obavljaju prekograničnu aktivnost izbjegavanjem diskriminacije i osiguravanjem jednakog postupanja kao prema građanima EU-a, provedbom nacionalnog zakonodavstva i zakonodavstva EU-a te jačanjem administrativne suradnje među nacionalnim upravama u pogledu mobilnih radnika, uz pomoć Europskog nadzornog tijela za rad. ***Uz podupiranje mobilnosti radne snage, države članice trebale bi se učinkovito suprotstaviti i negativnom učinku odljeva mozgova u određenim regijama, posebno u južnim i istočnim državama članicama te u udaljenim i ruralnim područjima.***

Amandman 27

Prijedlog odluke

Prilog – smjernica 7. – stavak 5.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
Mobilnost radnika u ključnim zanimanjima i prekograničnih, sezonskih i upućenih radnika trebalo bi podupirati u slučaju privremenog zatvaranja granica ***zbog pitanja zaštite javnog zdravlja***. Države članice trebale bi se dodatno uključiti u partnerstva za privlačenje talenata kako bi se poboljšali zakoniti migracijski putovi pokretanjem novih programa mobilnosti i osigurala učinkovita integracijska politika za radnike i njihove obitelji, koja obuhvaća obrazovanje i osposobljavanje, uključujući jezično osposobljavanje, zapošljavanje, zdravstvo i stanovanje.	Mobilnost radnika u ključnim zanimanjima i prekograničnih, sezonskih i upućenih radnika trebalo bi podupirati u slučaju privremenog zatvaranja granica. Države članice trebale bi se dodatno uključiti u partnerstva za privlačenje talenata kako bi se poboljšali zakoniti migracijski putovi pokretanjem novih programa mobilnosti i osigurala učinkovita integracijska politika za radnike i njihove obitelji, koja obuhvaća obrazovanje i osposobljavanje, uključujući jezično osposobljavanje, zapošljavanje, zdravstvo i stanovanje.

Amandman 28

Prijedlog odluke

Prilog – smjernica 7. – stavak 6.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
Osim toga, države članice trebale bi nastojati stvoriti odgovarajuće uvjete za nove oblike i metode rada, čime bi se ostvario njihov potencijal za otvaranje radnih mjesta, istodobno osiguravajući njihovu usklađenost s postojećim socijalnim pravima. Stoga bi trebale pružati savjete i smjernice o pravima i obvezama koji se primjenjuju u kontekstu netipičnih ugovora i novih oblika rada, kao što je rad putem digitalnih radnih platformi i ***trajnog ili polutrajnog*** rada na daljinu. U tom pogledu socijalni partneri mogu imati ključnu ulogu, a države članice trebale bi ih podupirati u povezivanju i predstavljanju osoba koje rade putem netipičnih ugovora i u novim oblicima rada. S obzirom na izazove koji proizlaze iz novih oblika organizacije rada, uključujući upotrebu digitalnih tehnologija i umjetne inteligencije kao što su algoritamsko upravljanje, praćenje rada i rad na daljinu, države članice trebale bi razmotriti i podupiranje provedbe, primjerice ***u obliku*** smjernica ili specijaliziranog osposobljavanja za ***inspektorate*** rada.	Osim toga, države članice trebale bi nastojati stvoriti odgovarajuće uvjete za nove oblike i metode rada, čime bi se ostvario njihov potencijal za otvaranje radnih mjesta, istodobno osiguravajući njihovu usklađenost s postojećim socijalnim pravima***, kao i s radnim pravom Unije i nacionalnim radnim pravom***. Stoga bi trebale pružati savjete i smjernice o pravima i obvezama koji se primjenjuju u kontekstu netipičnih ugovora i novih oblika rada, kao što je rad putem digitalnih radnih platformi i rad na daljinu. U tom pogledu socijalni partneri mogu imati ključnu ulogu, a države članice trebale bi ih podupirati u povezivanju i predstavljanju osoba koje rade putem netipičnih ugovora i u novim oblicima rada. S obzirom na izazove koji proizlaze iz novih oblika organizacije rada, uključujući upotrebu digitalnih tehnologija i umjetne inteligencije kao što su algoritamsko upravljanje, praćenje rada i rad na daljinu, države članice trebale bi razmotriti i podupiranje provedbe, primjerice ***jačanjem uloge, resursa i kapaciteta inspektorata rada, kao i daljnje mjere poput*** smjernica ili specijaliziranog osposobljavanja za ***inspektore*** rada.

Amandman 29

Prijedlog odluke

Prilog – smjernica 7. – stavak 7.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
Države članice trebale bi osigurati poticajno okruženje za dvostrani i trostrani socijalni dijalog na svim razinama, uključujući kolektivno pregovaranje, u javnom i privatnom sektoru u skladu s nacionalnim pravom i/ili praksom, nakon savjetovanja i u bliskoj suradnji sa socijalnim partnerima, poštujući pritom njihovu autonomiju. Države članice trebale bi sustavno, smisleno i pravodobno uključiti socijalne partnere u osmišljavanje i provedbu politika zapošljavanja te socijalnih i, prema potrebi, gospodarskih i drugih javnih politika, među ostalim u utvrđivanje i ažuriranje zakonskih minimalnih plaća. Države članice trebale bi promicati višu razinu pokrivenosti kolektivnim pregovaranjem, među ostalim promicanjem izgradnje i jačanja kapaciteta socijalnih partnera, omogućiti učinkovito kolektivno pregovaranje na svim odgovarajućim razinama i poticati koordinaciju među tim razinama i unutar njih. Socijalne partnere trebalo bi pot-	Države članice trebale bi ***poticati demokraciju na radnom mjestu i*** osigurati poticajno okruženje za dvostrani i trostrani socijalni dijalog na svim razinama, uključujući kolektivno pregovaranje, u javnom i privatnom sektoru u skladu s nacionalnim pravom i/ili praksom, nakon savjetovanja i u bliskoj suradnji sa socijalnim partnerima, poštujući pritom njihovu autonomiju. Države članice trebale bi sustavno, smisleno i pravodobno uključiti socijalne partnere u osmišljavanje i provedbu politika zapošljavanja te socijalnih i, prema potrebi, gospodarskih i drugih javnih politika, među ostalim u utvrđivanje i ažuriranje zakonskih minimalnih plaća. Države članice trebale bi promicati višu razinu pokrivenosti kolektivnim pregovaranjem, među ostalim promicanjem izgradnje i jačanja kapaciteta socijalnih partnera, omogućiti učinkovito kolektivno pregovaranje na svim odgovarajućim razinama i poticati koordinaciju među tim razinama i unutar njih. Soci-

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
icati da pregovaraju o kolektivnim ugovorima i sklapaju ih u svim područjima koja su im relevantna, poštujući u potpunosti njihovu autonomiju i pravo na zajedničko djelovanje.	jalne partnere trebalo bi poticati da pregovaraju o kolektivnim ugovorima i sklapaju ih u svim područjima koja su im relevantna, poštujući u potpunosti njihovu autonomiju i pravo na zajedničko djelovanje. ***Države članice trebale bi bez odgode provesti Direktivu (EU) 2022/2041 i pripremiti akcijske planove za povećanje obuhvata kolektivnog pregovaranja u skladu s tom direktivom, ako je to primjenjivo.***

Amandman 30

Prijedlog odluke

Prilog – smjernica 7. – stavak 8.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
Ako je to relevantno i nadovezujući se na postojeću nacionalnu praksu, države članice trebale bi uzeti u obzir relevantno iskustvo organizacija civilnog društva uvezi sa zapošljavanjem i socijalnim pitanjima.	***Ne dovodeći u pitanje nadležnosti i autonomiju socijalnih partnera, kao i njihovo pravo na pregovaranje i sklapanje kolektivnih ugovora, te*** nadovezujući se na postojeću nacionalnu praksu, države članice trebale bi***, ako je to relevantno,*** uzeti u obzir ***i*** relevantno iskustvo organizacija civilnog društva u vezi sa zapošljavanjem i socijalnim pitanjima.

Amandman 31

Prijedlog odluke

Prilog – smjernica 8. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
Države članice trebale bi promicati uključiva tržišta rada koja su otvorena za sve tako što će uspostaviti djelotvorne mjere za ***borbu protiv*** svih oblika diskriminacije i za ***promicanje*** jednakih mogućnosti za sve, a posebice za skupine koje su nedovoljno zastupljene na tržištu rada, te pritom posvetiti dužnu pozornost regionalnoj i teritorijalnoj dimenziji. Trebale bi osigurati jednako postupanje u pogledu zapošljavanja, socijalne zaštite, zdravstvene skrbi, ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, dugotrajne skrbi, obrazovanja i pristupa robi i uslugama, uključujući stanovanje, bez obzira na rod, rasnu ili etničku pripadnost, vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili spolnu orijentaciju.	Države članice trebale bi promicati uključiva tržišta rada koja su otvorena za sve tako što će uspostaviti djelotvorne mjere za ***uklanjanje*** svih oblika diskriminacije i za ***osiguravanje*** jednakih mogućnosti za sve, a posebice za skupine koje su nedovoljno zastupljene na tržištu rada, te pritom posvetiti dužnu pozornost regionalnoj i teritorijalnoj dimenziji. Trebale bi osigurati jednako postupanje u pogledu zapošljavanja, socijalne zaštite, zdravstvene skrbi, ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, ***privremene i*** dugotrajne skrbi, obrazovanja i pristupa robi i uslugama, uključujući stanovanje, bez obzira na rod, rasnu ili etničku pripadnost, vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili spolnu orijentaciju.

Amandman 32

Prijedlog odluke

Prilog – smjernica 8. – stavak 2.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
Države članice trebale bi osuvremeniti sustave socijalne zaštite radi pružanja odgovarajuće, djelotvorne, učinkovite i održive socijalne zaštite za sve, tijekom svih faza života, promičući pritom socijalnu uključenost i uzlaznu društvenu mobilnost, potičući sudjelovanje na tržištu rada, podupirući socijalno ulaganje, suzbijajući siromaštvo i socijalnu isključenost te rješavajući problem nejednakosti, među ostalim oblikovanjem svojeg poreznog sustava i sustava naknada te procjenom distribucijskog učinka politika. Djelotvornost sustavâ socijalne zaštite može se poboljšati ako se univerzalni pristupi dopune ciljanim pristupima. Cilj osuvremenjivanja sustavâ socijalne zaštite trebao bi biti i poboljšanje njihove otpornosti na višedimenzionalne izazove. Posebnu ***pozornost*** trebalo bi ***posvetiti*** ranjivim kućanstvima koja su najviše pogođena zelenom i digitalnom tranzicijom te visokim troškovima života, uključujući troškove energije. Države članice trebale bi nastaviti uklanjati nedostatke u pristupu radnika i samozaposlenih osoba socijalnoj zaštiti s obzirom na porast atipičnih oblika rada.	Države članice trebale bi osuvremeniti sustave socijalne zaštite radi pružanja odgovarajuće, djelotvorne, učinkovite i održive socijalne zaštite za sve, tijekom svih faza života, promičući pritom socijalnu uključenost i uzlaznu društvenu mobilnost, potičući sudjelovanje na tržištu rada, podupirući socijalno ulaganje, suzbijajući siromaštvo i socijalnu isključenost te rješavajući problem nejednakosti, među ostalim oblikovanjem svojeg poreznog sustava i sustava naknada te procjenom distribucijskog učinka politika. Djelotvornost sustavâ socijalne zaštite može se poboljšati ako se univerzalni pristupi dopune ciljanim pristupima. Cilj osuvremenjivanja sustavâ socijalne zaštite trebao bi biti i poboljšanje njihove otpornosti na višedimenzionalne izazove. Posebnu ***potporu*** trebalo bi ***pružiti*** ranjivim kućanstvima koja su najviše pogođena ***klimatskim promjenama, izazovima povezanima sa*** zelenom i digitalnom tranzicijom te visokim troškovima života, uključujući troškove energije. Države članice trebale bi nastaviti uklanjati nedostatke u pristupu radnika i samozaposlenih osoba socijalnoj zaštiti s obzirom na porast atipičnih oblika rada.

Amandman 33

Prijedlog odluke

Prilog – smjernica 8. – stavak 3.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
Države članice trebale bi razraditi i integrirati tri sastavnice aktivnog uključivanja: odgovarajuću potporu dohotku, uključiva tržišta rada i pristup kvalitetnim uslugama potpore prilagođenima individualnim potrebama. Sustavi socijalne zaštite trebali bi osigurati primjerene minimalne naknade za sve koji nemaju dovoljno sredstava i promicati socijalnu uključenost podupiranjem i poticanjem građana na aktivno sudjelovanje na tržištu rada i u društvu, među ostalim ciljanim pružanjem socijalnih usluga. Dostupnost cjenovno pristupačnih i kvalitetnih usluga kao što su rani i predškolski odgoj i obrazovanje, izvanškolska skrb, obrazovanje, osposobljavanje, stanovanje te zdravstvena i dugotrajna skrb nužan je uvjet za osiguravanje jednakih mogućnosti. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti, uključujući siromaštvo unatoč zaposlenju, u skladu s glavnim ciljevima EU-a i nacionalnim ciljevima za smanjenje siromaštva za 2030. Borba protiv siromaštva djece i socijalne isključenosti osobito zahtijeva sveobuhvatne i integrirane mjere, među ostalim potpunu provedbu europskog jamstva za djecu. Države članice trebale bi svima, uključujući djecu, osigurati pristup kvalitetnim osnovnim uslugama. Osobama kojima je potrebna pomoć ili ranjivim osobama trebale bi osigurati i pristup primjerenim i dostup-	Države članice trebale bi razraditi i integrirati tri sastavnice aktivnog uključivanja: odgovarajuću potporu dohotku, uključiva tržišta rada i pristup kvalitetnim uslugama potpore prilagođenima individualnim potrebama. Sustavi socijalne zaštite trebali bi osigurati primjerene minimalne naknade za sve koji nemaju dovoljno sredstava i promicati socijalnu uključenost podupiranjem i poticanjem ***radno sposobnih*** građana na aktivno sudjelovanje na tržištu rada i u društvu, među ostalim ciljanim pružanjem socijalnih usluga. Dostupnost cjenovno pristupačnih i kvalitetnih usluga kao što su rani i predškolski odgoj i obrazovanje, izvanškolska skrb, obrazovanje, osposobljavanje, stanovanje te zdravstvena i dugotrajna skrb***, kao i privremena skrbi i potpora pružateljima skrbi,*** nužan je uvjet za osiguravanje jednakih mogućnosti. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti, uključujući siromaštvo unatoč zaposlenju, u skladu s glavnim ciljevima EU-a i nacionalnim ciljevima za smanjenje siromaštva za 2030. Borba protiv siromaštva djece i socijalne isključenosti osobito zahtijeva sveobuhvatne i integrirane mjere, među ostalim potpunu provedbu europskog jamstva za djecu. Države članice trebale bi svima, uključujući djecu, osigurati pristup kvalitetnim osnovnim uslugama. Osobama kojima je potrebna pomoć ili ranjivim osobama trebale bi osigurati i pristup primjerenim i

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
nim socijalnim stanovima ili pomoći za stanovanje. Trebale bi osigurati prelazak na čistu i pravednu energiju i rješavati problem energetskog siromaštva kao sve značajnijeg oblika siromaštva, prema potrebi i ciljanim mjerama potpore usmjerenima na kućanstva u ranjivom položaju. Države članice trebale bi učinkovito iskoristiti financijska sredstva i tehničku potporu EU-a za ulaganje u socijalno stanovanje, obnovu stambenih objekata i popratne usluge te odgovoriti na hitnu potrebu za cjenovno pristupačnim i pristojnim stanovanjem. U vezi s tim uslugama trebalo bi uzeti u obzir specifične potrebe osoba s invaliditetom, među ostalim pristupačnost. Problem beskućništva trebao bi se posebno rješavati promicanjem pristupa trajnom stanovanju i pružanjem usluga potpore.	dostupnim socijalnim stanovima ili pomoći za stanovanje. Trebale bi osigurati prelazak na čistu i pravednu energiju i ***hitno*** rješavati problem energetskog siromaštva kao sve značajnijeg oblika siromaštva, prema potrebi i ciljanim mjerama potpore usmjerenima na kućanstva u ranjivom položaju. Države članice trebale bi učinkovito iskoristiti financijska sredstva i tehničku potporu EU-a za ulaganje u socijalno stanovanje, obnovu stambenih objekata i popratne usluge te odgovoriti na hitnu potrebu za cjenovno pristupačnim i pristojnim stanovanjem. U vezi s tim uslugama trebalo bi uzeti u obzir specifične potrebe osoba s invaliditetom, među ostalim pristupačnost. Problem beskućništva trebao bi se posebno rješavati promicanjem pristupa trajnom stanovanju ***(stanovanje na prvom mjestu)*** i pružanjem usluga potpore.

Amandman 34

Prijedlog odluke

Prilog – smjernica 8. – stavak 4.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
Države članice trebale bi osigurati pravodoban pristup cjenovno pristupačnoj preventivnoj i kurativnoj zdravstvenoj i dugotrajnoj skrbi dobre kvalitete te pritom zaštititi dugoročnu održivost sustava. U kontekstu sve veće potražnje za dugotrajnom skrbi, koja je povezana i s demografskim promjenama, trebalo bi ukloniti nedostatke u primjerenosti, kao i nedostatak radne snage ***i*** loše radne uvjete.	Države članice trebale bi osigurati pravodoban pristup cjenovno pristupačnoj preventivnoj i kurativnoj zdravstvenoj i dugotrajnoj skrbi dobre kvalitete te pritom zaštititi dugoročnu održivost sustava. U kontekstu sve veće potražnje za dugotrajnom skrbi, koja je povezana i s demografskim promjenama, trebalo bi ukloniti nedostatke u primjerenosti, kao i nedostatak radne snage***,*** loše radne uvjete ***i često neodgovarajuće naknade za pružatelje skrbi***.

Amandman 35

Prijedlog odluke

Prilog – smjernica 8. – stavak 6.

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
U kontekstu produljenja očekivanog životnog vijeka i demografskih promjena, države članice trebale bi osigurati održivost i primjerenost mirovinskih sustava za radnike i samozaposlene osobe; pritom bi trebale ženama i muškarcima osigurati jednake mogućnosti za stjecanje mirovinskih prava, među ostalim putem sustava dopunskog osiguranja, a time i ***primjeren*** dohodak u ***starijoj dobi***. Mirovinske reforme trebalo bi poduprijeti politikama čiji je cilj smanjiti rodnu razliku u mirovinama, ***kao i mjerama za produljenje radnog vi-***	U kontekstu produljenja očekivanog životnog vijeka i demografskih promjena, države članice trebale bi osigurati održivost i primjerenost mirovinskih sustava za radnike i samozaposlene osobe; pritom bi trebale ženama i muškarcima osigurati jednake mogućnosti za stjecanje mirovinskih prava, među ostalim putem sustava dopunskog osiguranja, a time i ***pristojan*** dohodak u ***mirovini, iznad granice siromaštva***. Mirovinske reforme trebalo bi poduprijeti politikama čiji je cilj smanjiti rodnu razliku u mirovinama, ***među ostalim od-***

Tekst koji je predložila Komisija	*Izmjena*
jeka**, **poput povećanja stvarne dobi za umirovljenje, ***osobito olakšavanjem sudjelovanja starijih osoba na tržištu rada, a te bi politike trebalo uključiti u strategije aktivnog starenja***. Države članice trebale bi uspostaviti konstruktivan dijalog sa socijalnim partnerima i drugim relevantnim dionicima te omogućiti odgovarajuće postupno uvođenje reformi.	***govarajućim vrednovanjem razdoblja rodiljnog i roditeljskog dopusta, i promicanjem aktivnog i zdravog starenja i pristojnih radnih uvjeta**, **kako bi se osiguralo da radnici zaista mogu ostati u radnom odnosu dok ne navrše zakonsku dob*** za umirovljenje***. Istodobno**, **radnici koji žele ostati radno aktivni nakon što su navršili dob za umirovljenje trebali bi imati mogućnost da to i učine***. Države članice trebale bi uspostaviti konstruktivan dijalog sa socijalnim partnerima i drugim relevantnim dionicima te omogućiti odgovarajuće postupno uvođenje reformi.